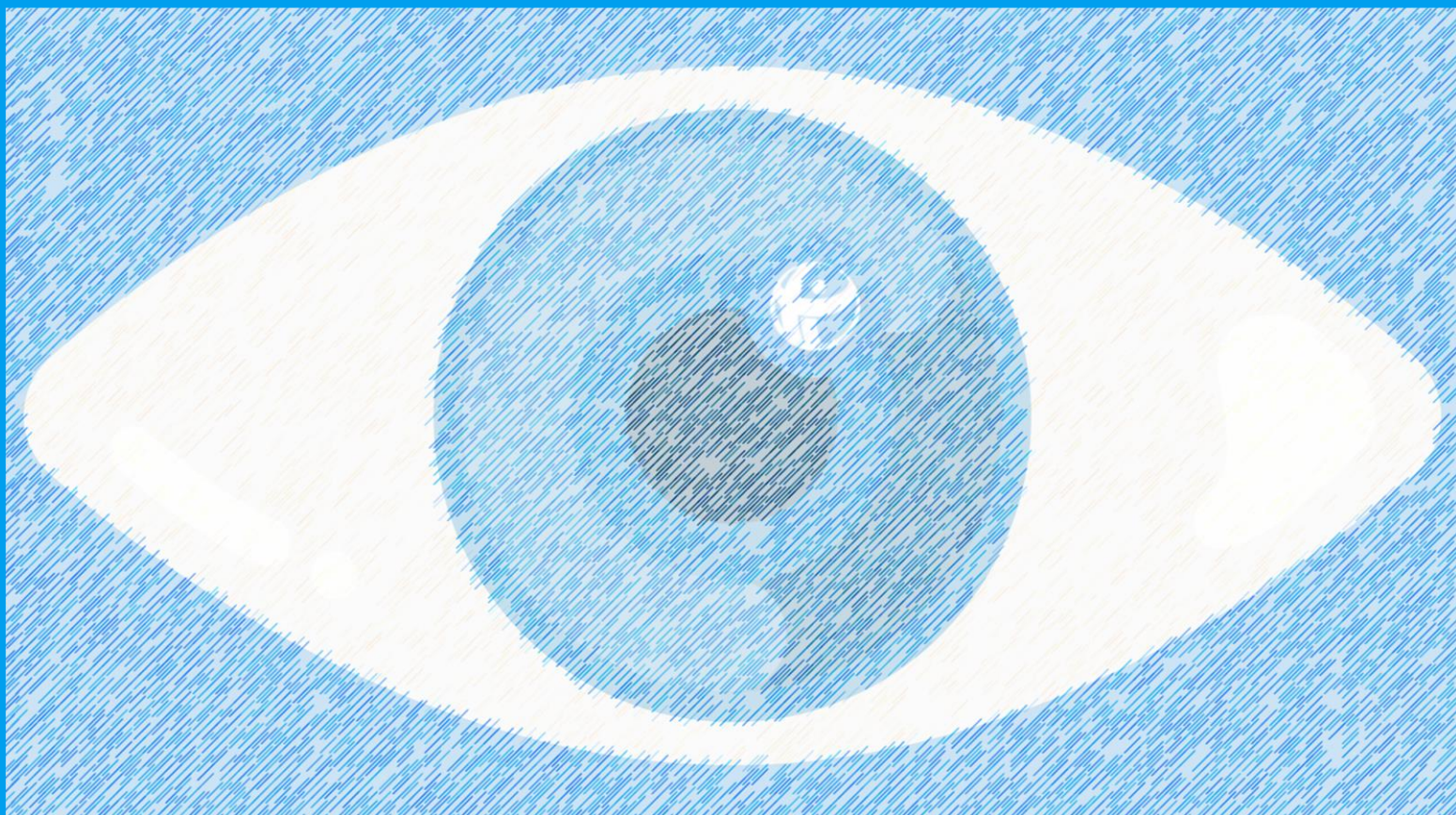




BESTUURSVERSLAG 2021

TRANSPARENCY INTERNATIONAL NEDERLAND
GOEDGEKEURD DOOR DE ALV OP 9 MEI 2022

Transparency International Nederland (TI-NL) is de Nederlandse afdeling van de wereldwijde anti-corruptie organisatie Transparency International.

Het is onze **missie** een einde te maken aan corruptie, onder andere door middel van het bevorderen van transparantie, integriteit en verantwoording op alle niveaus en binnen alle sectoren van de maatschappij.

Onze **visie** is een wereld waarin de overheid, het bedrijfsleven, de maatschappij en het dagelijks leven van mensen vrij zijn van corruptie.

Onze **kernwaarden** zijn transparantie, integriteit, democratie, solidariteit, moed, rechtvaardigheid en verantwoordelijkheid.

www.transparency.nl

© 2022 Transparency International Nederland

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	2
OVER TRANSPARENCY INTERNATIONAL NEDERLAND	4
RESULTATEN IN BEELD.....	5
I. TRANSPARANTIE: CORRUPTIE ZICHTBAAR MAKEN	10
II. INTEGRITEIT: EEN KERNWAARDE IN NEDERLAND	19
III. TI-NL: DE ANTI-CORRUPTIE ORGANISATIE IN NEDERLAND	22
IV. VOORUITBLIK	33
V. BIJLAGE: JAARREKENING 2021	34

VOORWOORD

2021

was voor de hele wereld een uitdagend jaar, en dus ook voor Transparency International Nederland, hierna TI-NL. De COVID-pandemie hield aan met pieken en dalen. Ook in 2021 kwamen er nieuwe internationale afspraken over het klimaat op de COP26.

Voor u ligt het bestuursverslag 2021, voorheen jaarverslag genoemd. Conform de gewijzigde statuten spreken we voortaan van bestuursverslag. Wij geven in dit bestuursverslag een overzicht van de resultaten die wij mede dankzij steun van diverse stakeholders, waaronder onze leden, hebben gerealiseerd. We zetten uiteen wat het afgelopen jaar onze prioriteiten waren, welke activiteiten we hebben ondernomen en welke impact we daarmee hebben gehad. Ook blikken we vooruit naar de komende jaren, waar opnieuw veel kansen en uitdagingen liggen.

Dit bestuursverslag is direct verbonden aan de strategie 2019-2022 van TI-NL, waarvan 2021 het derde jaar was. Het geeft een goed beeld van de uitvoering van die strategie en sluit daarom aan op onze drie doelstellingen: 1) Transparantie: corruptie zichtbaar maken; 2) Integriteit: een kernwaarde in Nederland; en 3) TI-NL: dé anti-corruptie organisatie in Nederland. Per doelstelling zal in hoofdlijnen uiteengezet worden hoe TI-NL hier het afgelopen jaar invulling aan heeft gegeven - in de Nederlandse en internationale context van het bestrijden van corruptie.

Ook in 2021 waren er geregeld integriteitsteksties actueel in het Nederland. Aan het begin van het jaar bood het kabinet zijn ontslag aan, als reactie op het rapport over de Toeslagenaffaire, en er kwamen nieuwe verkiezingen. Helaas is het vertrouwen in de politiek erg afgenomen. Volgens een onderzoek van Ipsos bleek dat 61% van de gevraagde Nederlanders weinig of heel weinig vertrouwen in de politiek hebben. Daarnaast hebben veel mensen het gevoel dat de macht in Nederland in handen is van een kleine groep mensen.

Het is mogelijk dat dit gevoel is verstrekt door het voortijdige vertrek van verschillende bewindspersonen naar functies als lobbyist. Een voorbeeld hiervan is Cora van Nieuwenhuizen, die als demissionair minister Infrastructuur en Waterstaat vertrok voor de functie van directeur bij Energie Nederland.

Het is wel positief dat dit soort situaties aandacht vraagt voor de problemen en druk zetten op een oplossing. Naar aanleiding van het vertrek van Cora van Nieuwenhuizen is er in de Tweede Kamer een motie aangenomen van de partij Volt, waardoor er strengere regels voor bewindspersonen komen, samen met een lobbyverbod van 2 jaar. TI-NL is blij met het initiatief van Volt en juicht deze ontwikkeling toe. TI-NL ziet dit als de eerste stap voor een goed gereguleerd lobbybeleid in Nederland. Toch moet er nog veel gebeuren voordat het Nederlandse vertrouwen in de politiek weer hersteld is. TI-NL pleit voor het centraal stellen van integriteit en transparantie, niet alleen in de landelijke politiek, maar ook in de gemeenteraadsverkiezingen van 2022.

In 2021 is de bouwfraude-affaire 20 jaar geleden. Dit benadrukt nogmaals de slechte positie van klokkenluiders binnen Nederland. Op dit moment zijn klokkenluiders vaak zelf de dupe van de melding, en krijgen ze te maken met bijvoorbeeld pesterijen of zelfs ontslag. Hierdoor durft een groot deel van de Nederlanders een misstand niet te melden, omdat ze bang zijn voor de gevolgen.

Gelukkig wordt binnenkort de positie van klokkenluiders versterkt. In 2021 schreef het Ministerie van Binnenlandse Zaken een wetsvoorstel voor de implementatie van de EU-klokkenluidersrichtlijn. Deze richtlijn moet de positie van klokkenluiders binnen de EU verbeteren en ervoor zorgen dat klokkenluiders geen schade ondervinden wanneer zij melding maken van een misstand. Hiertoe verplicht de richtlijn middels nationale wetgeving bedrijven, openbare

instellingen en autoriteiten om een hoog niveau van bescherming en veilige meldkanalen aan te bieden. TI-NL is zeer positief over dit initiatief van de Europese Unie. Helaas ontvangt het eerste implementatiewetsvoorstel veel kritiek. Daardoor had TI-NL de kans om advies te geven tijdens een rondetafelgesprek met de Commissie. TI-NL hoopt op een goede implementatie van de Europese wetgeving, om de rechtszekerheid voor melders te verbeteren.

In 2021 hebben wij ons ook gefocust op het laten groeien van het Business Integrity Forum. We hebben geïnvesteerd in het vinden van nieuwe leden en met regelmaat bijeenkomsten georganiseerd. Deze bijeenkomsten hadden een relevant thema en geweldige sprekers.

Begin 2022 heeft Paul Vlaanderen aangegeven de voorzittershamer per 1 april 2022 te willen overdragen. Toen Paul bijna 5 jaar geleden aan de slag ging in het bestuur was TI-NL een kleine NGO met grote ambities. Dankzij het leiderschap van Paul de afgelopen jaren zijn veel van die ambities dichterbij gekomen. Het werkkterrein is verbreed zodat TI-NL nu een rol speelt op het gebied van politieke integriteit, klokkenluidersbescherming, Business Integrity, integriteit in het onderwijs en transparante geldstromen. Het bestuur en kantoor van TI- NL zijn Paul heel dankbaar voor zijn passie en energie. De komende periode gaan we op zoek naar een nieuwe voorzitter.

Wij danken onze leden, donateurs en partners voor hun bijdrage aan de activiteiten van TI-NL in 2021 en zetten de samenwerking graag voort in 2022.

Mede namens het bestuur en kantoor van TI-NL,

JEROEN BRABERS

Waarnemend voorzitter

LOUSEWIES VAN DER LAAN

Algemeen directeur

OVER TRANSPARENCY INTERNATIONAL NEDERLAND

Transparency International (TI) is een *civil society organisation* (CSO), gericht op de wereldwijde bevordering van integriteit, transparantie en verantwoording van bestuur om corruptie in de wereld uit te bannen. TI is in 1993 opgericht en heeft een wereldwijd ondersteunend secretariaat in Berlijn. De oprichtingsakte is in Nederland bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken getekend.

Sinds haar oprichting zet TI zich in om corruptie wereldwijd te bestrijden. TI heeft corruptie als mondiaal probleem op de kaart gezet en nieuwe initiatieven ontwikkeld voor een structurele en effectieve bestrijding van corruptie.

Op nationaal niveau bestrijden meer dan 100 afdelingen van TI corruptie in eigen land. In Nederland is dat TI-NL, in 1999 opgericht als een vereniging met leden. TI-NL is een geregistreerde Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) en heeft geen winstoogmerk.

TI-NL zet zich in voor een wereld waarin de overheid, de politiek, het bedrijfsleven, het maatschappelijk middenveld én burgers vrij zijn van corruptie. Wij werken aan de bevordering van integriteit, transparantie en verantwoording in de Nederlandse samenleving. Door de gedeelde kennis en expertise van juristen, academici, accountants, technologen, activisten en anderen effectief in te zetten, beoogt TI corruptie zichtbaar te maken en daardoor beleidsmakers, bedrijven en burgers te stimuleren zich hard te maken voor effectieve corruptiebestrijding.

TI-NL realiseert haar doelstellingen door onderzoek, door het publiceren van *position papers* over bijvoorbeeld anti-witwassen en klokkenluidersbescherming, door voorlichting aan ministeries, het parlement en andere *stakeholders* en door een actief mediabeleid te voeren.

RESULTATEN IN BEELD

Algemene doelstelling

Een einde maken aan corruptie, onder andere door middel van het bevorderen van transparantie, integriteit en verantwoording op alle niveaus en binnen alle sectoren van de maatschappij.

Subdoelstelling I Transparantie: corruptie zichtbaar maken		Subdoelstelling II Integriteit: een kernwaarde in Nederland		Subdoelstelling III TI-NL: de anti-corruptie organisatie in Nederland	
Resultaat 1 (intern) Onderzoek naar verschijning van corruptie in Nederland	Resultaat 2 (extern) Bewustwording en zichtbaarheid corruptie-problematiek	Resultaat 3 (extern) Integriteit wordt meegenomen in besluitvormingsprocessen	Resultaat 4 (extern) Integriteit wordt onderdeel van het curriculum	Resultaat 5 (extern) 'First in mind' als kenniscentrum	Resultaat 6 (intern) Zinvol lidmaatschap en een sterke, onafhankelijke organisatie
Indicatoren 1 1. Aantal uitgevoerde projecten 2. Aantal publicaties 3. Aantal gehouden bijeenkomsten 4. Aantal artikelen per onderwerp	Indicatoren 2 1. Aantal vermeldingen in media per onderwerp 2. Aantal visualisaties van corruptie 3. Aantal bezoeken van de website van TI-NL 4. Aantal lezingen gegeven door TI-NL 5. Score Nederland in "Exporting Corruption"	Indicatoren 3 1. Positie van Nederland op de CPI 2. Score Nederlandse bedrijven in TRAC 3. Aantal vermeldingen van integriteit kwetsies in de media	Indicatoren 4 1. Positie van Nederland op de CPI 2. Aantal opleidingen waar integriteit onderdeel is van het curriculum 3. Aantal lezingen gegeven door TI-NL	Indicatoren 5 1. Aantal keer dat de input van TI-NL wordt meegenomen en/of overgenomen in wetgevingsprocessen 2. Aantal keer dat TI-NL wordt gevraagd deel te nemen aan diverse commissies of andere anti-corruptie initiatieven 3. Aantal keer dat TI-NL in media wordt gevraagd voor duiding en commentaar 4. Aantal bezoeken aan de website van TI-NL 5. Aantal lezingen gegeven door TI-NL	Indicatoren 6 1. Omvang en diversiteit achterban (individuele leden, Young-TI, BIF, nieuwsbrieflezers) 2. Hoogte gediversifieerde financiering, waardoor onafhankelijkheid gewaarborgd blijft

Activiteiten bij Resultaat 1 Onderzoek naar o.a.: 1. Klokkenluidersbescherming 2. Transparante geldstromen 3. Politieke integriteit	Activiteiten bij Resultaat 2 1. Publicatie nieuwsitems 2. Geven lezingen 3. Uitbouw website 4. Het ontwikkelen van kennis en instrumenten die gebruikt en indien nodig aangepast kunnen worden door belanghebbenden	Activiteiten bij Resultaat 3 1. Aanmoedigen open cultuur en transparantie in publieke sector 2. Uitvoerende macht aanzetten tot detectie en aanpak van corruptie 3. Publicatie TRAC + <i>advocacy</i> 4. Publicatie CPI + <i>advocacy</i>	Activiteiten bij Resultaat 4 1. Actieve samenwerking opzoeken met partners - publiek, privaat en maatschappelijk middenveld 2. Het creëren van momentum door andere relevante initiatieven te steunen en versterken 3. TI-NL ontwikkelt een integriteitstraining die bruikbaar is voor organisaties en opleidingen 4. Opzetten educatief netwerk	Activiteiten bij Resultaat 5 1. Schrijven <i>position papers</i> 2. Sterke, duurzame coalities met stakeholders en gelijkgezinde partners, om de impact van onze <i>advocacy</i> te vergroten; 3. Opzetten educatief netwerk	Activiteiten bij Resultaat 6 1. Betrokkenheid: Leden zijn betrokken bij het werk van TI-NL en worden ingezet als expert 2. BIF-leden zijn een voorbeeld voor andere bedrijven in Nederland 3. Goede samenwerking en kennisdeling met TI-S & TI-afdelingen
Toelichting m.b.t. voortgang <u>1. Klokkenluidersbescherming</u> • <u>Drie projecten</u>: ➢ Betere bescherming klokkenluiders & bronnen (afgerond) ➢ EU-klokkenluidersrichtlijn: Nederland aan zet ➢ Empowering whistleblowers in Kosovo (afgerond) • <u>Eén publicatie</u>: ➢ Are EU governments taking Whistleblower Protection seriously? • <u>Twaalf artikelen</u> over klokkenluidersbescherming	Toelichting m.b.t. voortgang 1. <u>Vermeldingen in de media</u> : • Klokkenluidersbescherming : Vier mediavermeldingen waarvan een bij BNR, bij NPO Radio1 en twee bij iBestuur, en een artikel in de Volkskrant. • Corruptie in het Nederlandse bedrijfsleven: zes mediavermeldingen waarvan een interview bij RTLZ, een bij Radio1, een artikel in het FD, een in het AD, in het Brabants	Toelichting m.b.t. voortgang 1. Nederland staat met 82 punten op de 8 ^{ste} plaats in de CPI 2021 (net zoals in de CPI 2018 , CPI 2019 en CPI 2020). 2. 44 integriteits-schendingen bij politieke partijen volgens de Politieke Integriteitsindex	Toelichting m.b.t. voortgang 1. Nederland staat met 82 punten op de 8 ^{ste} plaats in de CPI 2021 (net zoals in de CPI 2018 , CPI 2019 en CPI 2020). Er is dus geen vooruitgang geboekt in de strijd tegen corruptie.	Toelichting m.b.t. voortgang 1. TI-NL wordt gezien als een belangrijke partner voor input bij anti-corruptie-initiatieven. We worden regelmatig geciteerd in Kamerbrieven en Kamervragen worden geregeld gesteld n.a.v. onze communicatie met Kamerleden. Zo heeft TI-NL in 2021 heeft meermaals input gegeven aan Min BZK inzake de implementatie van de EU-richtlijn Klokkenluidersbescherming en het Wetsvoorstel is op diverse punten aangepast n.a.v. de kritiek van TI-NL	Toelichting m.b.t. voortgang 1. Ledenaantallen • Aantal individuele leden: 218 • Aantal Young TI-leden: 93 • Aantal BIF-leden: 20 • Aantal nieuwsbrieflezers: 2.198 2. In deze rapportageperiode is TI-NL gefinancierd d.m.v.: • Projectfinanciering (€94.470 totaal): • Whistleblower protection in the private sector (€3.901)

waaronder een persbericht n.a.v. het voortgangsrapport implementatie EU-klokkenluidersrichtlijn. • <u>Eén bijeenkomst:</u> ➤ 30 september 2021: een rondetafelbijeenkomst in de Tweede Kamer over de EU-klokkenluidersrichtlijn. <u>2. Transparante geldstromen</u> • <u>Drie projecten:</u> ➤ Fight against money laundering and financial crime ➤ Advocacy anti-corruptie trustsector (OSJI) ➤ Public CBCR (TI-EU) • Doorlopende lobby mbt implementatie UBO-register • <u>Eén publicatie:</u> ➤ Access Denied? • 18 artikelen, waaronder een oproep aan de Tweede Kamer. <u>3. Politieke integriteit</u> • <u>Vier uitgevoerde projecten:</u> ➤ Integrity Watch (Europese Commissie) ➤ Stedelijke integriteit (Donald Kalff) ➤ Verkiezingsbeloften voor de Tweede Kamerverkiezingen (SDM) ➤ Lifting the lid on lobbying (Goeie Grutten) • <u>Drie publicaties:</u>	Dagblad en de Gelderlander. • Politieke integriteit: 22 mediavermeldingen waarvan twee interviews bij Spraakmakers, zeven bij Radio1, en drie bij BNR, een artikel in de Volkskrant, een in de Telegraaf, een in het FD en een in Trouw, een interview bij WNL Vandaag, radio-interview bij De NieuwsBV, interview in uitzending van Wynia's Week TV. 2. 14 lezingen gegeven bij externe partijen: • 15 april 2021: Matra Rule of Law training over klokkenluidersbescherming en integriteitssystemen door TI-NL directeur Lousewies van der Laan en projectleider Lotte Rooijendijk, bij Nederlands Helsinki Comité • 17 juni 2021: presentatie Integrity Education Practicum door TI-NL bestuurslid Jeroen Brabers, bij de Haagse Hogeschool • 19 mei en 28 september 2021: gesproken door TI-NL directeur Lousewies van der Laan bij 2 bijeenkomsten van de Alliantie Open Overheid van de Rijksoverheid. • Gesproken door TI-NL directeur Lousewies van der Laan bij de	2020 t.o.v. 42 in 2019 en 54 in 2018.	2. 54 masteropleidingen waar integriteit onderdeel is van het curriculum. 34 van de 35 bacheloropleiding en aan universiteiten (die gerespondeerd hebben op het onderzoek naar educatie in ethiek en integriteit) bieden ethiek in hun onderwijsprogramma aan. Daarnaast erkennen de respondenten het belang, maar het overgrote deel geeft aan nog ruimte te zien voor verbetering binnen het curriculum. 3. 13 lezingen gegeven door TI-NL (zie hiernaast). 4. De Commissie Netwerk Integriteit heeft in december 2021 een eerste rapport gepubliceerd als	Ook heeft TI-NL een training gegeven aan Tweede Kamerleden over politieke integriteit, anti-witwassen en klokkenluidersbescherming. 2. Er zijn vier belangrijke moties aangenomen in lijn met onze aanbevelingen van het lobbyproject. Zo zijn er na ons lobbywerk moties voor open agenda's aangenomen, afschaffing van de lobbypas, een afkoelperiode voor ministers en een lobbyregister dat ontmoetingen openbaar maakt aangenomen. TI-NL is al enkele jaren onderdeel uit van de Multi Stakeholder Group van EITI-NL. Tenslotte is TI-NL in 2020 gevraagd om zitting te nemen in de gebruikersraad van het UBO-register, georganiseerd door het Ministerie van Financiën. Zowel de Europese Commissie alsook de Verenigde Naties zien ons als belangrijke bron van informatie voor evaluaties van Nederland. In het Rule of Law report kwamen veel van onze analyses terug. Het UNCAC report volgt najaar 2022. • TI-NL heeft een bijdrage geleverd aan de consultatie	aan projectinkomsten in 2021. • Bescherming klokkenluiders en bronnen (SDM) met €20.210 aan projectinkomsten in 2021. • Integrity Watch (Europese Commissie) met €6.889 aan projectinkomsten in 2021. • Stedelijke integriteit (Donald Kalff) met €21.761 aan projectinkomsten in 2021. • Verkiezingsbeloften voor de Tweede Kamerverkiezingen (SDM) met €13.692 aan projectinkomsten in 2021. • EU-klokkenluidersrichtlijn: Nederland aan zet (SDM) met €12.652 aan projectinkomsten in 2021. • Advocacy anti-corruptie trustsector (OSJI) met €1.580 aan projectinkomsten in 2021. • Public CBCR (TI-EU) met €1.800 aan projectinkomsten in 2021. • Empowering whistleblowers in Kosovo (NL ambassade via TI-Kosovo) met €5.600 aan projectinkomsten in 2021. • Lifting the lid on lobbying (Goeie Grutten) met €5.714 aan projectinkomsten in 2021.
---	--	--	--	---	---

➤ Integrity close to citizens – een verkennend onderzoek naar integriteitssystemen in vijf Europese lokale gemeenten, in het kader van het project Stedelijke Integriteit. ➤ Integriteitskieswijzer: in aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen heeft TI-NL de partijprogramma's langs de beleidsprioriteiten klokkenluidersbescherming, politieke integriteit, anti-witwasmaatregelen en internationale omkoping, van TI-NL gelegd, in het kader van het project "Verkiezingsbeloften voor de Tweede Kamerverkiezingen". ➤ Onderzoeksrapport Transparantie giftenregister gemeenten: om (de schijn van) belangenverstrengeling tegen te gaan is het van belang dat lokale politici naast hun nevenfuncties, ook de giften die ze ontvangen publiekelijk maken. Ons steekproefonderzoek bij gemeenten in alle provincies liet zien dat hier nog een wereld te winnen is. • Drie bijeenkomsten: 8 februari 2021: rondetafel Bouwen aan Vertrouwen: politieke integriteit, met o.m. Jeroen Dijsselbloem (oud-minister van Financiën), Leo	Opening Nationale Dataweek (Den Bosch) • TI-NL directeur Lousewies van der Laan spreekt bij de Innovatiedagen van de University of Applied Sciences van Breda University. • 14 september 2021: College MBA module Good Governance Nijenrode door TI-NL directeur Lousewies van der Laan. • Lezingen door TI-NL directeur Lousewies van der Laan bij verschillende afdelingen van de Rotary: Nieuwspoor (12 maart), Den Haag- Noord (25 juni) en Voorschoten (14 december). • TI-NL directeur Lousewies van der Laan spreekt bij Lancering Bureau Brussel van Follow the Money. • 30 november 2021: Train the trainers on whistleblowing, training van hoge ambtenaren in Kosovo web based door TI-NL bestuurslid Jeroen Brabers • 9 december 2021: gastcollege over TI en conflicterende belangen door TI-NL bestuurslid Jeroen Brabers bij de Compliance Minor van de Haagse Hogeschool 3. Website TI-NL heeft ongeveer 200 bezoekers gemiddeld per dag in 2021. 4. 25 visualisaties, nl. een webinar voor de Tweede Kamerleden, een		resultaat van een vooronderzoek naar educatie in ethiek en integriteit in het hoger onderwijs. Voor dit onderzoek zijn 118 universitaire bachelorsopleiding en aangeschreven met de vraag of zij een vragenlijst konden invullen. 35 opleidingen hebben hier gehoor aan gegeven. De conclusie van dit onderzoek is dat ethiek en integriteit worden gezien als belangrijk, maar dat het onderwerp nog in de kinderschoenen staat.	van de Europese Commissie voor haar Rule of Law report. • TI-NL heeft op verzoek van het Ministerie van Justitie deelgenomen aan het civil society deel van de country visit aan NL door de UN Convention Against Corruption. TI-NL directeur Lousewies van der Laan maakte deel uit van de Nederlandse delegatie bij de UNCAC Conference of States parties in december 2021 op uitnodiging van het Ministerie van Justitie. TI-NL heeft diverse malen contact gehad met Tweede Kamerleden Joost Sneller, Renske Leijten, Pieter Omtzigt en input gegeven voor Kamervragen en moties. Ook is er veelvuldig gewerkt met medewerkers van Kamerleden, zoals bij de motie van Volt over een verplichte afkoelperiode voor ministers die gaan lobbyen. Ronde Tafel Tweede Kamer, commissie BZK over EU Klokkenluiders richtlijn, 30 september 2021 De oud-voorzitter van TI-NL, Paul Vlaanderen, zat in 2021 in NL-EITI-NL	• Fight against money laundering and financial crime (Europese Commissie via TI-S) met €996 aan projectinkomsten in 2021. • Institutionele funding (Adessium): €55.000 • BIF: € 64.645 (jaarinkomsten)
--	---	--	--	--	--

Hubers (emeritus-hoogleraar bestuurskunde) en Jan Kleijssen (directeur GRECO, Raad van Europa), met 150 deelnemers. ➤ 25 februari: rondetafel Integrity Close to Citizens, met o.m. de experts Apostolos Tzitzikostas, President van het Comité van de Regio's, Sean O'Curneen, Secretaris-Generaal van de Renew Europe Group bij het Comité van de Regio's, Tom de Bruijn, voormalig wethouder Den Haag en Paolo Petralia Camassa, loco-burgemeester in Palermo, met 100 deelnemers. ➤ 19 april 2021: rondetafel 'Het Uur van de Integriteit' met Tweede Kamerleden over politieke integriteit, klokkenluidersbescherming en anti-witwassen. • 19 artikelen waaronder de publicatie van een motie voor de invoering van een giftenregister.	webinar over politieke integriteit, een webinar over stedelijke integriteit, een TV-interview bij RTLZ, een documentaire (Frans Bromet) "In de Ban van de Bom" over klokkenluiders Frits Veerman bij 2DOC, een vlog n.a.v. gesprek met Nationale Ombudsman, een vlog n.a.v. campagne voor politieke integriteit, een video n.a.v. lancering Integrity Watch, een Integriteitskieswijzer en een video over de mijlpalen van TI-NL in 2020. Uitreiking Spotlight Award door Young TI aan Volt, een Tv-interview bij Talkshow M, presentatie op het Fraude Film Festival, uitreiking meest Transparante Giftenregister, presentatie bijeenkomst Democracy Drinks, aanwezigheid bij seminar CAOP, livestream lancering Bureau Brussel van Follow the Money, aanwezigheid bij Commissie BZK over klokkenluidersbescherming, in ontvangst neming boek Splijtstof samen met Renske Leijten, twee keer podcast 'In de Lobby' van Public Matters, een online BIF-bijeenkomst, podcast 'Het Geldspoor' van Eric Smit van FTM, video n.a.v. aflevering brief aan Kaag, Rutte en Hamer, video n.a.v. bezoek Algemene Rekenkamer.			De oud-voorzitter van TI-NL, Paul Vlaanderen, zat in 2021 in de Gebruikersraad van het UBO-register 3. TI-NL wordt met regelmaat benaderd door de media voor duiding en commentaar op onderwerpen rakend aan corruptie en klokkenluidersbescherming. In 2021 was dat 31 keer. Zo schoof TI-NL directeur Lousewies van der Laan meermaals aan bij Spraakmakers op NPO Radio 1, bijvoorbeeld op 28-06-2021 toen ze sprak over het selecteren van integere kandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022. Ook was directeur Lousewies van der Laan te zien in een uitzending van RTL Z Nieuws op 15-06-2021, waar zij de uitkomsten van de Global Corruption Barometer van TI besprak. Daarnaast werd TI-NL geraadpleegd voor twee artikelen in de Volkskrant. Een van 3 september 2021 over lobbyregels voor politici. En een artikel van 22 oktober 2021 over het draaibeeld van politici en het bedrijfsleven.	
---	--	--	--	--	--

I. TRANSPARANTIE: CORRUPTIE ZICHTBAAR MAKEN



Corruptie is een veelkoppig monster; omkoping is een bekende vorm van corruptie, maar er zijn vele andere manieren om een positie te gebruiken om het eigenbelang te dienen. Vriendjespolitiek, fraude, valsheid in geschrifte, verduistering, belangenverstrengeling, witwassen en belastingontduiking zijn allemaal vormen van corruptie die bestreden moeten worden. Nederland doet het ogenschijnlijk goed als het gaat om de bestrijding van corruptie. Nederland scoort voor het derde jaar op rij 82 van de 100 punten in de Corruption Perceptions Index. Nederland staat dus eigenlijk stil in de strijd tegen corruptie. Over de jaren heen is er zelfs een dalende trend te ontdekken in de resultaten van Nederland. Twintig jaar geleden scoorde Nederland nog 90 punten. In de afgelopen tijd is dit helaas afgezaakt naar de huidige score, met name door de relatief lage scores voor de kwaliteit van de democratie en de rechtsstaat. Nederland is geen corruptievrij land, dat bleek ook in 2021. Het jaar werd gekenmerkt door incidenten met belangenverstrengeling, agressieve belastingplanning, problematische COVID-aanbestedingen en de moord op Peter R. de Vries.

Medio 2021 publiceerde het Europese anti-corruptieorgaan GRECO haar vijfde evaluatierapport waaruit [bleek](#) dat Nederland van de zestien aanbevelingen in het GRECO-rapport uit 2019 geen enkele aanbeveling volledig heeft overgenomen. Ons land blijft hierdoor wederom achterlopen met de aanpak van corruptie. Op het gebied van integriteit bij de overheid is volgens GRECO zelfs geen enkele vooruitgang geboekt sinds 2019. De nationale overheid moest in deze categorie met de volgende zaken aan de slag: het ontwikkelen van een heldere gedragscode en supervisie daarop voor hooggeplaatste ambtsdragers, het aanstellen van een adviesorgaan ter vergroting van het integriteitsbewustzijn, het reguleren van lobbypraktijken en het invoeren van een afkoelperiode voor bewindslieden en het publiceren van financiële belangen. Ook de OESO [concludeerde](#) met haar landenanalyse dat Nederland ver achterloopt op andere landen met betrekking tot regels voor lobbyen. Met input van TI-NL gaf de Tweede Kamer gedeeltelijk gehoor aan de kritiek door een motie voor een afkoelperiode en bijbehorende toetsingscommissie naar Europees model aan te nemen.

Een lichtpunt is dat de maatschappelijke acceptatie van diverse vormen van corruptie afneemt en dat de boodschap van Transparency International wordt opgepakt in de media en samenleving. TI-NL heeft dan ook als doelstelling corruptie zichtbaar te maken en het zo verhoogde aandacht te geven voor meer preventie, handhaving en vervolging.

ONDERZOEK NAAR DE VERSCHIJNING VAN CORRUPTIE IN NEDERLAND

Door projecten uit te voeren en onderzoek te doen naar de vele verschijningsvormen van corruptie in Nederland, wil TI-NL een constructieve bijdrage leveren aan het oplossen van 'systematische' zwakheden; in bewustzijn, kennis, wetgeving en instituties. In 2021 heeft TI-NL tien verschillende betaalde projecten uitgevoerd, waarbij onderzoek werd verricht en inhoudelijke bijeenkomsten werden georganiseerd, op de volgende gebieden:

1. Klokkenluidersbescherming
2. Transparante geldstromen
4. Politieke integriteit

1. KLOKKENLUIDERSBESCHERMING

Klokkenluiden wordt erkend als een van de meest effectieve manieren om misstanden zoals corruptie en fraude te identificeren en te voorkomen. Maar liefst 43% van alle fraudegevallen wordt ontdekt door een melding waarvan de helft afkomstig is van werknemers. De bekende corruptie- en fraudeschandalen zijn in veel gevallen aan het licht gekomen omdat werknemers ze hebben gemeld bij hun werkgever, toezichthouder of in de media. Er wordt zelfs aangenomen dat er meer gevallen van corruptie en fraude zijn onthuld door klokkenluiders dan enige andere actor – inclusief audits, de politie of de media. Dit maakt klokkenluiders van onschatbare waarde, vooral in een tijd waarin bedrijven miljoenen euro's aan belastinggeld ontvangen om de COVID-19 crisis te doorstaan.

TI-NL vindt dat klokkenluiders beter beschermd moeten worden; zij dragen immers bij aan een wereld waarin misstanden worden opgelost, in plaats van weggestopt. Ook in 2021 was TI-NL in Nederland één van de weinige (onafhankelijke) partijen actief op het gebied van klokkenluidersbescherming.

In het kader van de doelstelling voor een betere klokkenluidersbescherming had TI-NL in 2021 drie lopende projecten op het gebied van klokkenluidersbescherming:

a) Betere bescherming klokkenluiders en bronnen

Dit project ten behoeve van een betere bescherming van klokkenluiders, journalisten en hun bronnen die misstanden (zoals fraude en corruptie) aankaarten, gefinancierd door Stichting Democratie & Media, liep van medio 2017 t/m medio 2021. Het totale projectbudget was €100.000 (waarvan €70.440 gefinancierd door SDM) en het budget voor 2021 was €20.210 (zie jaarrekening in de bijlage voor uitgebreidere financiële verslaglegging).

TI-NL is voor dit project in 2021 actief geweest op het gebied van pleitbezorging voor nationale en internationale wetgeving omtrent klokkenluidersbescherming. Er is veelvuldig gesproken met beleidsmakers, experts en andere partners over de Wet Huis voor klokkenluiders, de evaluatie van die wet en de koppeling met de implementatie van de EU-klokkenluidersrichtlijn. TI-NL heeft meermaals input gegeven aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties inzake de evaluatie van de Wet Huis voor klokkenluiders en de (koppeling met de) implementatie van de EU-richtlijn Klokkenluidersbescherming. Ook bracht TI-NL in maart 2021 een [online werkbezoek](#) aan het Huis voor Klokkenluiders en hier hebben we kennisgemaakt met het bestuur, de organisatie, de afdeling Advies en de afdeling Onderzoek van het Huis.

Verder heeft TI-NL meegewerkt aan een gezamenlijk onderzoek, geïnitieerd door TI-S en met bijdragen van 26 TI-chapters, naar de vooruitgang van de EU-landen op het gebied van de implementatie van de EU-klokkenluidersrichtlijn. In maart 2021 werd het onderzoeksrapport [“Are EU governments taking Whistleblower Protection seriously?”](#) gepubliceerd. De onderzoeksresultaten lieten zien dat effectieve wetgeving ter bescherming van klokkenluiders in alle landen in de EU, ook in Nederland, nog steeds ontbreekt, waardoor veel (vermoedens van) misstanden niet worden gemeld, klokkenluiders nog te vaak met lege handen staan en het vertrouwen van mensen in de rechtsstaat en democratie verder onder druk komt te staan. Daarnaast werd duidelijk dat tweederde (18) van de lidstaten nog niet was begonnen of minimale vooruitgang had geboekt bij de implementatie van de richtlijn.

In april 2021 organiseerde TI-NL in het kader van een kennismaking met de nieuwe Tweede Kamer de rondetafel “Het Uur van de Integriteit”. Hier werd onder meer ingegaan op de huidige klokkenluidersbescherming in Nederland, op papier en in de praktijk, en de implementatie van de EU-klokkenluidersrichtlijn.

b) EU-klokkenluidersrichtlijn: Nederland aan zet

Dit project ten behoeve van een versterkte positie en betere bescherming van klokkenluiders die misstanden (zoals fraude en corruptie) aankaarten, gefinancierd door Stichting Democratie & Media, loopt van mei 2021 t/m mei 2022. Het totale projectbudget voor TI-NL is €32.500 (waarvan €25.000 gefinancierd door SDM) en het budget voor 2021 was €12.652 (zie jaarrekening in de bijlage voor uitgebreidere verslaglegging).

De EU heeft een baanbrekende richtlijn aangenomen om klokkenluiders in heel Europa te beschermen. De richtlijn is bedoeld om ervoor te zorgen dat toekomstige klokkenluiders niet worden geschaad als ze de waarheid aan het licht brengen, door bedrijven, openbare instellingen en autoriteiten te verplichten een hoog niveau van bescherming en veilige manieren om misstanden te melden te bieden aan potentiële melders. De EU-klokkenluidersrichtlijn biedt een sterke basis voor EU-lidstaten om een robuuste bescherming van klokkenluiders te bereiken. Nu komt het aan op de juiste implementatie van de richtlijn en wordt de ware inzet van regeringen in Europa om klokkenluiders te beschermen, op de proef gesteld. TI-NL heeft, als enige NGO in Nederland actief op het gebied van klokkenluidersbescherming, vele jaren ervaring in pleitbezorging en probeert onze beleidsmakers bij te sturen om te zorgen voor robuuste wetgeving ter bescherming van klokkenluiders. Gezien de timing van de omzetting van de richtlijn, net na het aantreden van een nieuwe Tweede Kamer in maart 2021 en een nieuwe regering, is het essentieel dat de expertise van TI-NL breed gedeeld wordt met de nieuwe beleidsmakers.

TI-NL heeft meermaals input gegeven aan de Minister van Binnenlandse Zaken inzake de implementatie van de EU-richtlijn Klokkenluidersbescherming en het Wetsvoorstel ter implementatie van die richtlijn is op een aantal punten aangescherpt naar aanleiding van de kritiek van TI-NL (enkele interne meldregeling voor zowel misstanden naar nationaal recht als inbreuken op Unierecht). Ook reageerde de Minister van BZK per brief aan de Tweede Kamer op onze Nota en onderschrijft zij de aanbeveling van TI-NL klokkenluiders juridische, psychosociale en financiële ondersteuning te bieden.

Verder heeft de commissie BZK op initiatief van Renske Leijten en TI-NL op 30 september 2021 een rondetafelgesprek georganiseerd in de Tweede Kamer over de implementatie van de EU-klokkenluidersrichtlijn. De discussie werd geleid door Renske Leijten. In het eerste blok waren Lousewies van der Laan (directeur TI-NL), Rik van Steenberghe (beleidsmedewerker FNV), Mario van Mierlo (beleidssecretaris MKB Nederland) en Peter van der Meij (bestuurslid Huis voor Klokkenluiders) aan het woord om hun standpunten duidelijk te maken en vragen te beantwoorden van commissieleden.

Directeur Lousewies van der Laan benadrukte in haar spreektijd het belang van het goed omzetten van deze richtlijn: “We hebben een historische kans om in Nederland klokkenluiders beter te beschermen”. Van der Laan vindt het daarom ontzettend jammer dat het ministerie lijkt te hebben gekozen voor een ‘technische omzetting’. Men zou moeten kijken naar of de klokkenluider daadwerkelijk beter beschermd is.

In aanloop naar de rondetafel publiceerden we een [opiniestuk](#) in de Volkskrant met Renske Leijten en Pieter Omtzigt. Eerder sprak de directeur al over de EU-klokkenluidersrichtlijn bij [BNR](#) en bij [NPO Radio 1](#).

c) Empowering whistleblowers to fight and prevent corruption in public institutions

Dit project ten behoeve van een betere bescherming van klokkenluiders, gefinancierd door de Nederlandse ambassade in Kosovo en in samenwerking met TI-Kosovo, liep van 2020 t/m 2021. Het totale projectbudget voor TI-NL was €6.400 en het budget voor 2021 was €5.600 (zie jaarrekening in de bijlage voor uitgebreidere financiële verslaglegging).

Omdat Nederland relatief vergevorderde klokkenluiderswetgeving heeft en TI-NL met haar kennis en expertise al jaren bijdraagt aan de ontwikkeling en implementatie van die wetgeving, werden we in 2020 uitgenodigd door TI-Kosovo en de

Nederlandse ambassade in Kosovo om expertise te leveren en *best practices* te delen op het gebied van klokkenluidersbescherming.

In 2021 hebben we met internationale *best practices* en jurisprudentie bijgedragen aan het opstellen van commentaar op de huidige klokkenluiderswet van Kosovo samen met een lokale expert. Het eindresultaat is een [rapport](#) met uitgebreid commentaar op de wetsartikelen. Daarnaast hebben we een training ontworpen en gegeven over klokkenluidersbescherming aan werknemers van het nationale anti-corruptiebureau en andere ambtenaren in Kosovo.

2. TRANSPARANTE GELDSTROMEN

Vanwege haar positie als één van de belangrijke financiële centra wereldwijd heeft Nederland een bijzondere verantwoordelijkheid op het gebied van witwasbestrijding en het tegengaan van daaraan gerelateerde misdrijven, zoals corruptie, belastingontduiking en fraude. Jaarlijks vloeien hoge bedragen door de Nederlandse bancaire sector. Dit heeft onder andere te maken met de 12.000 in Nederland gevestigde bijzondere financiële instellingen (de zogenaamde brievenbusfirma's). Dit zijn Nederlandse vennootschappen zonder noemenswaardige economische activiteiten in Nederland. Ze hebben vaak geen personeel of kantoor en worden bestuurd door trustkantoren. De geldstromen van en naar deze vennootschappen, die grotendeels via Nederlandse banken vloeien, komen jaarlijks neer op ongeveer 4.000 miljard euro. Ook als maar een klein deel van deze geldstromen verdacht is, gaat het in absolute zin om grote bedragen. In het kader van de aanpak van illegale geldstromen in Nederland heeft TI-NL in 2021 drie projecten uitgevoerd:

a) Advocacy anti-corruptie trustsector (OSJI)

In 2020 is TI-NL op uitnodiging en in samenwerking met het Open Society Justice Initiative (OSJI) van start gegaan met een kortlopend *advocacy* project op het gebied van toezicht op trustdiensten bij corruptie. Het totale budget voor dit project was €5.093 en het budget voor 2021 was €1.580.

Samen met OSJI deed TI-NL onderzoek naar de rol van Nederland bij een fraudeschandaal in Mozambique. Uit het onderzoek bleek dat De Nederlandsche Bank (DNB) in mei 2018 een boete van €603.750 aan TMF oplegde vanwege zijn faciliterende rol bij het schandaal, inclusief een verhoging van 25% vanwege de ernst van de feiten omtrent de geconstateerde overtredingen van de *Wet toezicht trustkantoren* en de *Sanctiewet 1977*. DNB noch TMF heeft het publiek over de boete geïnformeerd. In plaats daarvan ging TMF buiten het oog van het publiek in beroep tegen de uitspraak, eerst bij DNB en vervolgens bij de Rechtbank Rotterdam. Zowel DNB als de rechtbank hebben het beroep van TMF [afgewezen](#). Ook de hoger beroepsrechter bevestigt de tekortkomingen van trustkantoor TMF in het Mozambikaans fraudeschandaal. Het College van Beroep voor het bedrijfsleven in Den Haag rechtbank oordeelde op 26 april 2021 dat het bedrijf haar verplichtingen inzake cliëntonderzoek en toezicht op grond van de Nederlandse wet niet is nagekomen, evenals de verplichtingen voor het screenen van sancties. De boete bleef daarom grotendeels in stand.

b) Public CBCR (TI-EU)

In het kader van de aanpak van illegale geldstromen in Nederland heeft TI-NL, met een *mini grant* van TI-EU ter waarde van €1.800, gelobbyd voor country-by-country tax reporting (CBCR). Deze regelgeving verplicht bedrijven om hun betaalde belasting per jurisdictie weer te geven in hun jaarverslag. Iets dat veel bedrijven momenteel nog niet doen, een feit dat belastingontduiking en belastingontwijking in de hand werkt. Met het project ondersteunde TI-NL de inspanningen van TI-EU. Wij werden betrokken bij het project nadat de Nederlandse regering in de trilogie had aangegeven voorstander te zijn van deze nieuwe publicatiestandaard. De hoop was dat door in Nederland druk uit te oefenen op de staatssecretaris van Financiën, hij eensgezinde landen zou verenigen in de onderhandelingen met de Europese Commissie en het Europese Parlement. Om dit te bewerkstelligen hebben wij een *advocacy* campagne opgezet. Er zijn brieven geschreven, er is gesproken met Kamerleden en tevens de politiek assistent van de staatssecretaris. De standaard is uiteindelijk niet aangenomen zoals wij hadden gewenst. Zo geldt de rapportagestandaard alleen voor EU-landen. Ook is er een uitzonderingsgrond opgenomen voor bedrijfsgeheimen, bedrijven mogen op eigen discretie informatie achterhouden; dat is onwenselijk. Als laatste blijkt dat de publicatieregels enkel gelden voor bedrijven met een omzet boven de 750 miljoen. Dat ontheft tussen de 80 en 90% van Europese bedrijven van rapportageverplichtingen.

c) Fight against money laundering and financial crime (Europese Commissie via TI-S)

In het kader van onze activiteiten tegen illegale geldstromen werkt TI-NL samen in het zogenoemde Civil Society Advancing Beneficial Ownership Transparency (CSABOT). Dit project heeft als doel de versterking van het bewustzijn van witwassen en terrorisme financiering. Dit doen wij in samenwerking met de Europese Commissie en Tax Justice Network. Het project wordt gefinancierd door de Europese Commissie die een *grant* heeft vergeven aan TI-S en TI-NL is een van de projectpartners die een projectbudget van €6.000. Het budget voor 2021 voor de voorbereidende activiteiten was €996.

In het kader van dit project heeft TI-S een gezamenlijk UBO-onderzoek geïnitieerd met bijdragen van 20 TI-chapters in de EU, waaronder TI-NL. Het onderzoeksrapport "[Access Denied?](#)" geeft de resultaten weer van het onderzoek naar de beschikbaarheid en toegankelijkheid van UBO-informatie in de EU.

Om het bewustzijn te vergroten organiseert TI-NL in 2022 een evenement met Tax Justice Network en Open State Foundation. Het evenement heeft als doel om het belang en begrip van betrouwbare en open UBO-registers te benadrukken. Daarnaast probeert het te informeren hoe stakeholders het UBO-register zo effectief mogelijk kunnen gebruiken, de versterking van kennisdeling en het organiseren van samenwerking tussen media, overheid en NGOs in de aanpak van problemen rondom dit thema. In 2021 hebben de voorbereidingen plaatsgevonden in aanloop naar het evenement medio 2022.

3. POLITIEKE INTEGRITEIT

In het kader van de doelstelling omtrent een transparante en integere lobby in Nederland heeft TI-NL vier projecten uitgevoerd in 2021:

- A. Integrity Watch
- B. Verkiezingsbelofte voor de Tweede Kamerverkiezingen
- C. Stedelijke integriteit
- D. Lifting the lid on lobbying

a) Integrity Watch

Dit project ten behoeve van het toezicht op potentiële belangenverstrengeling in de Nederlandse politiek, gefinancierd door de Europese Commissie en in samenwerking met TI-S, TI-EU en verschillende chapters, liep van 2019 t/m 2021. Het totale projectbudget is €47.561 en het budget voor 2021 bedroeg €6.889 (zie jaarrekening in de bijlage voor uitgebreidere financiële verslaglegging).

In 2020 lanceerde TI-NL haar platform Integrity Watch Nederland. Op de website www.integritywatch.nl zijn de geregistreerde reizen, giften en nevenactiviteiten van Eerste en Tweede Kamerleden overzichtelijk weergegeven. Dit maakt het voor burgers, journalisten en maatschappelijke organisaties mogelijk om de informatie op een eenvoudige manier te zoeken, rangschikken en filteren. In maart 2021 heeft TI-NL de donaties die politieke partijen ontvangen toegevoegd aan het platform IntegrityWatch.nl. Dit omvat de naam en woonplaats van de donor, de datum en de omvang van het bedrag per partij. TI-NL heeft hier uitgebreid aandacht aan besteed met onder andere een promotievideo te vinden op YouTube en andere sociale media.

Op 8 februari 2021 hield TI-NL een rondetafel "Bouwen aan Vertrouwen", waar ongeveer 150 mensen aan deelnamen. Bij het evenement waren verschillende kopstukken aanwezig. Zo vertelde oud-minister van Financiën en voorzitter van de Raad van Advies van TI-NL, Jeroen Dijsselbloem over zijn ervaring met politieke integriteit en benadrukte hij de noodzaak van een afkoelperiode. Leo Huberts (emeritus-hoogleraar bestuurskunde) gaf een presentatie over de stand van zaken en pleitte voor een integriteitshoofdstuk in alle verkiezingsprogramma's. Jan Kleijssen, directeur van GRECO van de Raad van Europa, pleitte voor een lobbyregister en een onafhankelijke toezichthouder. Ook waren de partijvoorzitters van zes politieke partijen aanwezig (VVD, CDA, D66, GroenLinks, SP en de PvdA). De partijvoorzitters kregen de gelegenheid om uit te weiden over hun beleid omtrent politieke integriteit. Het doel was om samenwerking tussen te partijen te stimuleren en hen te motiveren om in de toekomst verder samen te werken. Daarnaast heeft TI-NL haar platform IntegrityWatch.nl onder de aandacht gebracht.

Per 1 april 2021 stelde de Tweede Kamer het college van onderzoek integriteit in. Deze onafhankelijke commissie kan integriteitsvraagstukken die in strijd zijn met de gedragscode van Kamerleden onderzoeken. Lousewies van der Laan heeft op NPO Radio1 deze stap toegejuicht als een stap in de goede richting, vooral het feit dat iedereen een klacht kan indienen is een goede zaak. Er blijven echter belangrijke zwaktes bestaan in de voorgestelde oplossing. Zo kan er alleen worden overgegaan tot berisping of sanctiëring als een meerderheid van de Tweede Kamer daarmee instemt.

b) Verkiezingsbeloften voor de Tweede Kamerverkiezingen

Dit project ten behoeve van politieke integriteit bij onze volksvertegenwoordigers, gefinancierd door Stichting Democratie & Media en in samenwerking met WKPA, liep van 2020 t/m 2021. Het totale projectbudget is €38.154 (waarvan €11.616 een eigen bijdrage is en door WKPA is uitgekeerd in manuren) en het budget voor 2021 bedroeg €13.692 (zie jaarrekening in de bijlage voor uitgebreidere financiële verslaglegging).

In aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen heeft TI-NL de partijprogramma's langs de beleidsprioriteiten klokkenluidersbescherming, politieke integriteit, anti-witwasmaatregelen en internationale omkoping, van TI-NL gelegd, in het kader van het project "Verkiezingsbeloften voor de Tweede Kamerverkiezingen". Op de Integriteitskieswijzer worden partijen ingedeeld in drie categorieën: "onvoldoende", "werk aan de winkel" en "op de goede weg". De top drie partijen zijn GroenLinks, BIJ1 en D66, en krijgen ook SP en PvdD het predicaat "op de goede weg". Deze laatste partijen toonden eveneens potentie met een brede hoeveelheid voorstellen in de goede richting. De partijen in de categorie "Werk aan de winkel" lopen aanmerkelijk achter op de andere partijen. Zij hebben minder voorstellen op de prioriteiten van TI-NL en zij misten in het algemeen concrete voorstellen. Partijen die een onvoldoende kregen hebben geen enkel voorstel of hebben voorstellen die tegen de prioriteiten van TI-NL ingaan.

c) Stedelijke Integriteit

Dit project ten behoeve van het waarborgen van integriteit op lokaal niveau, gefinancierd door Donald Kalff, loopt van 2020 t/m 2022. Het totale projectbudget is €50.000 en het budget voor 2021 bedroeg €21.761 (zie jaarrekening in de bijlage voor uitgebreidere financiële verslaglegging).

Integrity close to citizens is een verkennend onderzoek naar integriteitssystemen in vijf Europese lokale gemeenten, in het kader van het project Stedelijke Integriteit. Dit verkennende onderzoek is gelanceerd tijdens een rondetafel "Integrity Close to Citizens" op 25 februari 2021. Verschillende gemeentes in de EU en experts op het gebied van lokale integriteit gingen met elkaar in gesprek over het belang en de toekomst van lokale integriteitssystemen.

In februari 2021 werd het rapport [*Integrity Close to the Citizens*](#) gepubliceerd. Het rapport, opgesteld door Emma Bakker, freelance onderzoeker bij TI-NL, onderzocht de integriteitssystemen bij vijf lokale overheden in alle windstreken van Europa: Noord - Rotterdam, Oost - Vilnius, West - Zuid-Dublin County, Zuid - Diputación de Gipuzkoa en Centraal-Europa – Wenen. Er hebben gesprekken plaatsgevonden met experts, er is deskresearch gedaan naar de integriteitssystemen van deze vijf lokale overheden en hun integriteitsfunctionarissen zijn geïnterviewd over hun respectievelijke systemen.

De lancering van het rapport vond plaats op 25 februari 2021 tijdens onze gelijknamige rondetafel: "*Integrity Close to Citizens*". Het rapport werd in ontvangst genomen door Apostolos Tzitzikostas, President van het Comité van de Regio's en de financier van het project, Donald Kalff. Tijdens het evenement spraken zij over het belang en de toekomst van lokale integriteitssystemen. Zo was Sean O'Curneen, Secretaris-Generaal van de Renew Europe Group bij het Comité van de Regio's. Hij benadrukte het toenemende belang van lokale overheden bij belastingen en uitgave. Tom de Bruijn, voormalig wethouder Den Haag sprak over de grote uitdagingen waar lokale overheden voor staan als het gaat om het waarborgen van integriteit. Paolo Petralia Camassa, loco-burgemeester in Palermo sprak over de mogelijkheden van digitalisering. Het evenement telde ongeveer 100 deelnemers.

In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen hebben we de aanbevelingen uit het rapport vertaald naar een aantal concrete aanbevelingen om het bewustzijn over integriteit te vergroten op het lokale niveau. Deze hebben wij gedeeld met

een groot aantal politieke partijen in het land. Ook hebben we geprobeerd de aanbevelingen door te geven via de nationale partijen en in coördinatie met de VNG en vereniging van raadsleden gepromoot onder de lokale politiek.

Daarnaast hebben we, tevens in het kader van de Gemeenteraadsverkiezingen, de transparantie van de giftenregisters van verschillende gemeenten in Nederland onderzocht. De resultaten van dit onderzoek zijn weergegeven in het onderzoeksrapport "[Giftenregisters in Nederland](#)". Om (de schijn van) belangenverstrengeling tegen te gaan, is het van belang dat lokale politici naast hun nevenfuncties, ook de giften, die ze ontvangen, publiekelijk maken. Ons steekproefonderzoek bij gemeenten in alle provincies liet zien dat hier nog een wereld te winnen is. Naar aanleiding van ons onderzoek werkten we samen met de Nederlandse Vereniging van Raadsleden. Gezamenlijk is er een [motie](#) gedeeld met raadsleden om een verplicht giftenregister in te voeren voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022.

d) Lifting the lid on lobbying

Dit project beoogt meer transparantie en verantwoording in de politiek op het gebied van lobbyen. Dit project loopt van mei 2021 t/m mei 2022. Het totale budget voor dit project is €38.390 waarvan €34.551 wordt gefinancierd door Stichting Goeie Grutten. In 2021 was het budget voor dit project €5.714 (zie jaarrekening in de bijlage voor uitgebreidere financiële verslaglegging).

Het project omvat onderzoeksactiviteiten, bewustwordingscampagnes en advocacy richting de overheid. Voor de onderzoeksactiviteiten hebben we verschillende experts uit het veld geïnterviewd, is er een analyse uitgevoerd van de huidige wet- en regelgeving en is er een draaideuranalyse uitgevoerd. De publicatie van het rapport wordt verwacht in 2022. De hoofdmoot van het project lag echter bij de advocacy activiteiten. Dit kwam voort uit de affaire Cora van Nieuwenhuizen (voormalig minister van Infrastructuur en Waterstaat), die na haar ministerschap een baan aannam bij Energie Nederland. Door de maatschappelijke ophef ontstond een unieke kans voor beleidsverandering. TI-NL heeft intensief met politieke partijen samengewerkt om beleidsverandering teweeg te brengen. Dit heeft uiteindelijk geleid tot 4 aangenomen moties in de Tweede Kamer die in het verlengde lagen van de aanbevelingen van ons rapport. De moties verzochten het aanmaken van een lobbyregister, een afkoelperiode en lobbyverbod, het afschaffen van de toegangspas (ook wel lobbypas genoemd) tot de Tweede Kamer en het publiceren van de agenda's van bewindslieden. Het vormt een eerste en welkome stap voorwaarts in het lobbybeleid. In het aankomende jaar zal TI-NL zich inzetten voor adequate implementatie van de aanbevelingen uit ons het nog te publiceren rapport *Lifting the Lid on Lobbying 2022*.

BEWUSTWORDING EN ZICHTBAARHEID CORRUPTIE

TI-NL heeft zich ook in 2021 weer ingezet om de bewustwording en zichtbaarheid van corruptie te vergroten. Dit jaar is uitgebreid aandacht besteed aan het verspreiden van de boodschap van TI-NL. TI-NL heeft wederom een groot aantal lezingen gegeven, bijeenkomsten georganiseerd en pleitbezorgingswerkzaamheden verricht. Door diverse bestuursleden en medewerkers is gesproken met beleidsmakers, politici, institutionele partners, diverse TI-afdelingen en een uiteenlopende groep van journalisten, geïnteresseerden en bedrijven wat op verschillende plaatsen in dit jaarverslag wordt toelicht.

Politicus Jos van Rey verdacht van corruptie



OM vordert € 111 mln van Van Nieuwenhuijzen

Smeergeld voor Oezbeken liep deels via Nederlandse banken en Houthoff

Mogelijk recordboete Petrobras van 1,4 miljard, 'SBM betrokken'

Nederlands bedrijf SBM Offshore zou betrokken zijn bij fraude

Voormalig Petrobras-directeur voor twaalf jaar achter de tralies

Van Dalen weg bij na corruptiezaak Vimpel



Nederlands baggerwerk in Indonesië bedreigd door corruptie

Reportage

Telecombedrijf schikt voor 716 miljoen na omkoping

Recordschikking Het OM krijgt miljoenen van Vimpelcom. Het gaat om het grootste schikkingsbedrag ooit.

Shell verdacht van omkoping in Nigeria



Eerste politieke slachtoffer Papers: premier IJsland weg

De 'Panama Papers' hebben hun eerste politieke slachtoffer Sigmundur Gunnlaugsson van IJsland diende dinsdag zijn onthulling dat hij en zijn vrouw een miljoenenfortuin in er werden ondergebracht.

TI-NL IN HET NIEUWS

Met grote regelmaat komt TI-NL in het nieuws. In de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021 is TI 182 keer vermeld of aangehaald in de Nederlandse media. Hieronder volgt een selectie van artikelen en items van TI-NL in de media:

- 15 oktober 2021: Omroep Flevoland: [‘Almere heeft meest transparante giftenregister van Nederland’](#)
- 29 september 2021: De Volkskrant: [‘Klokkenluiders verdienen betere bescherming dan wetsvoorstel dat nu op tafel ligt’](#)
- 24 september 2021: WNL: [‘PBL: Nederland moet beleid maken om energiearmoede tegen te gaan’](#)
- 9 september 2021: Public Matters: [Podcast ‘In de lobby’ \(Afl. 7\) met Lousewies van der Laan van Transparency International](#)
- 1 september 2021: Eenvandaag: [‘Kritiek op nieuwe functie Cora Van Nieuwenhuizen: “Ze heeft een rechtstreeks lijntje met Mark Rutte”](#)
- 1 september 2021: De Nieuws BV: [‘Lousewies van der Laan over lobby: Er is geen gelijk speelveld’](#)
- 1 augustus 2021: Follow the Money: [Podcast het Geldspoor, met Lousewies van der Laan](#)
- 8 juli 2021: Financial Times: [‘Dutch drug busters’](#)
- 15 juni 2021: Algemeen Dagblad: [‘Onderzoek: Bijna kwart van de Nederlanders zette persoonlijke contacten in om zorg te krijgen’](#)
- 15 juni 2021: Het Financieele Dagblad: [‘Nederland denkt dat corruptie is toegenomen, vooral bij bedrijven’](#)
- 14 mei 2021: Noordhollands Dagblad: [‘Persoonlijk antwoord op elk mailtje aan Rutte: “Er kan zomaar één toeslagenaffaire tussen zitten”](#)
- 11 mei 2021: Publiek Denken: [‘Touwtrekken om transparantie’](#)
- 2 april 2021: NRC: [‘Maak alles transparant, en je ziet niets meer’](#)
- 1 april 2021: Spraakmakers: [‘Alles openbaar of niet? “Je kunt niet tijdens het spel de spelregels veranderen”](#)
- 10 maart 2021: iBestuur Online: [‘Alles actief openbaar, tenzij...’](#)

TI-NL OP DE WEBSITE

Een groot deel van de werkzaamheden van TI-NL en TI wereldwijd bestaat uit het doen van onderzoek, het volgen van ontwikkelingen en het verzamelen van kennis over het onderwerp corruptie (in de breedste zin van het woord). Voor TI-NL is de website de voornaamste plek deze bevindingen te presenteren. Om het bereik te vergroten werden de geplaatste artikelen dagelijks op Facebook gedeeld en met enige regelmaat op Twitter of LinkedIn gepost.

De website van TI-NL heeft het afgelopen jaar gemiddeld 200 bezoeken per dag gehad. Op de website worden publicaties, artikelen en opiniestukken geplaatst.

De [top 7](#) best gelezen nieuwsberichten uit 2021 op de website van TI-NL zijn:

1. [CPI 2020: Nederland staat stil in de strijd tegen corruptie](#)
2. [GCB 2021: 42% Nederlanders vindt dat overheid wordt gestuurd door klein aantal private belangen](#)
3. [Politieke Integriteitsindex 2020: CDA haalt VVD in met integriteitsincidenten](#)
4. [Voeg corruptie toe aan Europese Magnitsky Act](#)
5. [GRECO: Nederland blijft achterlopen met aanpak corruptie](#)
6. [20 jaar na bouwfraude-affaire](#)
7. [Hoger beroepsrechter bevestigt tekortkomingen trustkantoor TMF in Mozambikaans fraudeschandaal](#)

DE NIEUWSBRIEF

Tweewekelijks brengt TI-NL een nieuwsbrief uit. In 2021 heeft TI-NL 25 keer de nieuwsbrief *Integritijd* uitgebracht, die gestuurd wordt aan alle leden van TI-NL. In deze nieuwsbrief vinden de leden de meest recente uitgelichte artikelen van de website gerelateerd aan (de bestrijding van) corruptie, fraude en omkoping. Daarnaast bevat de nieuwsbrief voor de leden een agenda en nieuws over de organisatie. In 2021 werd de nieuwsbrief aan 218 leden en 93 Young TI-leden gestuurd. Deze nieuwsbrieven werden gemiddeld genomen door de helft van de leden gelezen. Verder wordt maandelijks een nieuwsbrief aan de inmiddels 2.151 nieuwsbrieflezers gestuurd – dit waren er eind 2020 nog 1610. Deze nieuwsbrieven werden gemiddeld genomen door ruim een kwart van de ontvangers gelezen.

TI-NL OP SOCIALE MEDIA

Transparency International Nederland beschikt over een:

- Twitter-account: [@transparencynl](#)
- Facebook-account: www.facebook.com/transparencynl
- LinkedIn-account: <https://www.linkedin.com/company/transparency-international-nederland>

Belangrijke doelstellingen voor TI-NL waren:

- Het werven van leden;
- Het aantrekken van volgers/ likes op social media;
- Het onderhouden van contact met de leden door onder andere het opstellen van een wekelijkse nieuwsbrief en communicatie via de website;
- Het vergroten van de naamsbekendheid en zichtbaarheid;
- Het delen van informatie met de samenleving;
- Het communiceren van de resultaten van de inhoudelijke prioriteiten.



Volgers 2020: 1059
Volgers 2021: 1476



Volgers 2020: 695
Volgers 2021: 1585



Volgers 2020: 2312
Volgers 2021: 2364

II. INTEGRITEIT: EEN KERNWAARDE IN NEDERLAND



Een belangrijke waarde bij het bestrijden van corruptie is 'integriteit', wat in essentie een onderdeel is van de cultuur van een persoon, een bedrijf, organisatie of een land. Integriteit omvat elementen van zorgvuldigheid, eerlijkheid, rechtschapenheid en betrouwbaarheid. Integer zijn wordt vaak gezien als het tegenovergestelde van corrupt zijn en is daarom een populaire term bij corruptiebestrijders. Niet alleen personen kunnen integer zijn, ook organisaties of processen.

De uitvoering van de verwachtingen, afspraken en regels in Nederland en daarbuiten zijn afhankelijk van de integriteit van betrokkenen. Uit recente grotere en kleinere corruptieschandalen in Nederland blijkt dat er noodzaak is integriteit en transparantie te vergroten. De roep om een betere cultuur – bij bestuurders in de politiek, overheden of bedrijven - wordt versterkt door toenemende internationale druk om corruptie te voorkomen en bestrijden. Het gaat bij corruptie uiteindelijk om gedrag van mensen. We willen beter begrijpen wat werkt in het voorkomen en bestrijden van corrupt gedrag en wat mensen motiveert zich tegen corruptie te verzetten. Voortvloeiend uit de doelstellingen in de strategie 2019-2022 heeft TI-NL ook in 2021 aandacht besteed aan een open cultuur binnen organisaties en het institutionaliseren en verankeren van integriteit in die organisaties.

In 2021 was er in brede kring in Nederland opnieuw verhoogde aandacht voor het onderwerp corruptie. Door het aftreden van het kabinet kwam de politieke draaideur op gang. Cora van Nieuwenhuizen stapte over naar Vereniging Energie Nederland. Een controversiële stap, waarin de schijn van belangenverstrengeling niet kon worden vermeden. Stientje van Veldhoven kwam om dezelfde reden in het nieuws. Daarnaast kwam Wopke Hoekstra in opspraak door de onthulling in de Pandora papers, waaruit bleek dat hij agressieve belastingplanning gebruikte om een NGO te financieren. Dat politici hierover proactief transparant moeten zijn, is al jaren een aanbeveling van GRECO.

In mei 2021 ontvouwde zich de mondkapjesaffaire rondom Sywert van Lienden en zijn twee compagnons. De Volkskrant berichtte dat de drie via een B.V. gekoppeld aan een non-profitorganisatie miljoenen verdienden aan het doorverkopen van de mondkapjes aan de overheid, hoewel ze publiekelijk verklaarden er zelf niets aan over te houden.

Ook op lokaal niveau was er sprake van integriteitsschendingen. Zo bleek dat er Limburg sprake was van een integriteitsschandaal, met een prominente Limburgse CDA'er die subsidiegeld van een stichting zou hebben doorgesluisd naar zijn eigen BV's. Verschillende partijgenoten in het provinciebestuur hielpen de bedrijven van de CDA'er aan opdrachten.

De verhoogde aandacht voor integriteit(schendingen) zou moeten resulteren in adequate preventie, opsporing en vervolging van corruptie in binnen- en buitenland, gepleegd door organisaties en individuen in de publieke en private sector; straffeloosheid mag geen optie zijn. Waar wetten en standaarden tekortschieten, zetten wij ons in deze te versterken. Ook het monitoren van de toepassing en handhaving van bestaande wetten is een belangrijk onderdeel van ons werk.

INTEGRITEIT IN BESLUITVORMINGSPROCESSEN

In de [Nationale Integriteit Systeem \(NIS\)-studie](#) uit 2012 concludeerde TI-NL al dat men in Nederland liever spreekt over integriteit en transparantie dan corruptie. Tegelijkertijd gaat het dan vaak niet over de eigen integriteit of die van directe collega's, maar eerder die van andere instituties en actoren. In de publieke en private sector is geïnvesteerd in het ontwikkelen en implementeren van integriteitsbeleid. Maar ook hier geldt dat het nog niet overal te vinden is en het toepassen van zulk beleid nog steeds te wensen overlaat, zoals incidenten in 2021 nog eens lieten zien. Een van de doelstellingen van TI-NL is om integriteit in te bedden in besluitvorming op alle niveaus en binnen alle geledingen van de maatschappij en om de versterking van het denken over integriteit in een vroeg stadium – het onderwijs – de aandacht te geven die het verdient.

POSITIE VAN NEDERLAND OP DE CPI

De *Corruption Perceptions Index* geeft een beeld van het vermeende niveau van corruptie in de publieke sector in Nederland. Nederland scoort in 2021 voor de derde jaar op rij 82 van de 100 punten in de Corruption Perceptions Index. Nederland staat dus eigenlijk stil in de strijd tegen corruptie. Over de jaren heen is er zelfs een dalende trend te ontdekken in de resultaten van Nederland. Twintig jaar geleden scoorde Nederland nog 90 punten. In de afgelopen tijd is dit helaas afgezaakt naar de huidige score, met name door de relatief lage scores voor de kwaliteit van de democratie en de rechtsstaat. Nederland krijgt dan ook maar 70 van de 100 punten van de Bertelsmann Foundation, voor de *Sustainable Governance Indicators*. Dit is een uitgebreid overzicht van duurzaam bestuur in OESO- en EU-landen. Er wordt bijvoorbeeld gekeken naar hoe goed de democratische checks and balances functioneren tijdens een crisis zoals de COVID-19 pandemie en hoe effectief en duurzaam er op een crisis gereageerd wordt. Dit blijkt in Nederland, relatief tot andere landen in de top 10, ondermaats.

INTEGRITEIT ALS ONDERDEEL VAN HET CURRICULUM

Om de inbedding van integriteit in besluitvorming op alle niveaus en binnen alle geledingen van de maatschappij te bevorderen, is educatie essentieel. Door in een vroeg stadium het begrip integriteit te introduceren in onderwijsprogramma's, is het de ambitie van TI-NL integriteit beter in de cultuur van mensen te verankeren. Doel is dat het makkelijker een natuurlijk onderdeel zal worden van besluiten die mensen nemen, zowel in de privésfeer als op de werkvloer.

NETWERK INTEGRITEIT

Daartoe is in 2019 de commissie Netwerk Integriteit opgericht. In 2021 is een verkennend onderzoek uitgevoerd met als belangrijkste vragen hoe belangrijk het onderwerp ethiek wordt gevonden, hoeveel aandacht eraan wordt gegeven en welke instrument worden ingezet binnen het curriculum om de gestelde doelen te bereiken.

Voor dit [verkennd onderzoek](#) van TI-NL zijn verschillende bacheloropleidingen aan universiteiten met elkaar vergeleken op het gebied van educatie in beroepsethiek en professionele integriteit. In totaal zijn 118 bacheloropleidingen aan universiteiten aangeschreven. Van 35 opleidingen is een reactie ontvangen. Dit geeft een betrouwbaar beeld over hoe het onderwijs in ethiek en integriteit in die 35 opleidingen is vormgegeven.

TI-NL heeft naar aanleiding van het verkennd onderzoek naar ethiek en integriteit onder universiteiten in Nederland een [rapport](#) opgesteld. Het is een eerste verkenning over hoe het met het onderwijs in ethiek en integriteit is gesteld. Hieruit blijkt dat onderwijs in ethiek en integriteit wordt onderkend en in ontwikkeling is binnen het hoger onderwijs, maar nog in de kinderschoenen staat.

De ontwikkeling en het verstevigen van het morele besef van mensen is essentieel voor de preventie van corruptie. De onderwerpen ethiek en integriteit zijn dan ook van groot belang in het hoger onderwijs. Zeker wanneer het gaat om studies waarbij beroepsethiek en professionele integriteit een grote rol zullen spelen in het werkzame leven van die studenten.

“Integriteit hoort in ieder businessmodel en in elke overheidsorganisatie thuis. Dat vraagt om investeringen in opleiding en ontwikkeling. Te beginnen op school.”

LEZINGEN TI-NL

Door lezingen, trainingen en workshops te geven wil TI-NL verder inhoud geven aan de doelstelling om integriteit in te bedden in curricula. In 2021 hebben bestuursleden en medewerkers van TI-NL 14 lezingen gegeven bij externe partijen:

- 15 april 2021: Matra Rule of Law training klokkenluidersbescherming en integriteitssystemen door TI-NL directeur Lousewies van der Laan en projectleider Lotte Rooijendijk, bij Nederlands Helsinki Comité.
- 17 juni 2021: presentatie Integrity Education Practicum door TI-NL bestuurslid Jeroen Brabers, bij de Haagse Hogeschool
- 19 mei en 28 september 2021: gesproken door TI-NL directeur Lousewies van der Laan bij twee bijeenkomsten van de Alliantie Open Overheid van de Rijksoverheid.
- 2 juni 2021: TI-NL directeur Lousewies van der Laan spreekt bij de Innovatiedagen van de University of Applied Sciences van Breda University.
- 27 juni 2021: lezing door TI-NL directeur Lousewies van der Laan bij de Opening Nationale Dataweek (Den Bosch)
- 9 september 2021: TI-NL directeur Lousewies van der Laan spreekt bij Lancering Bureau Brussel van Follow the Money.
- 14 september 2021: College MBA module Good Governance Nyenrode door TI-NL directeur Lousewies van der Laan. 8. Lezingen door TI-NL directeur Lousewies van der Laan bij verschillende afdelingen van de Rotary: Nieuwspoort (12 maart), Den Haag- Noord (25 juni) en Voorschoten (14 december).
- 30 november 2021: Train the trainers on whistleblowing, online training van hoge ambtenaren in Kosovo door TI-NL bestuurslid Jeroen Brabers.
- 9 december 2021: gastcollege over TI en conflicterende belangen door TI-NL bestuurslid Jeroen Brabers bij de Compliance Minor van de Haagse Hogeschool.

III. TI-NL: DE ANTI-CORRUPTIE ORGANISATIE IN NEDERLAND



FIRST IN MIND ALS KENNISCENTRUM

TI-NL heeft een unieke positie in Nederland omdat zij als enige *Civil Society Organisation* kennis heeft van en ervaring heeft met corruptiebestrijding en daarmee samenhangende thematiek. Wij zijn onafhankelijk, hebben geen commercieel oogmerk en maken onderdeel uit van een groot internationaal netwerk, waarbij het uitwisselen van kennis en ervaringen van grote waarde is. Door goed onderbouwd onderzoek te presenteren en actief het gesprek met alle betrokkenen aan te gaan en te faciliteren, speelt TI-NL een sleutelrol binnen de anti-corruptie beweging in Nederland. TI-NL wordt dan ook veelvuldig gevraagd input te geven in wetgevingsprocessen, deel te nemen aan diverse commissies en andere anti-corruptie initiatieven en duiding en commentaar te leveren in de media en te spreken op conferenties en andere bijeenkomsten in binnen- en buitenland.

INPUT WETGEVINGSPROCESSEN

TI-NL wordt gezien als een belangrijke partner voor input bij anti-corruptie initiatieven. We worden regelmatig geciteerd in Kamerbrieven en Kamervragen worden geregeld gesteld n.a.v. onze communicatie met Kamerleden.

- TI-NL heeft meermaals input gegeven aan de Minister van BZK inzake de implementatie van de EU-richtlijn Klokkenluidersbescherming en het Wetsvoorstel is op diverse punten aangepast n.a.v. de kritiek van TI-NL.
- TI-NL heeft een training gegeven aan Tweede Kamerleden over politieke integriteit, anti-witwassen en klokkenluidersbescherming.
- Er zijn vier belangrijke moties aangenomen in lijn met onze aanbevelingen van het lobbyproject. Zo zijn er na ons lobbywerk moties voor open agenda's aangenomen, afschaffing van de lobbypas, een afkoelperiode voor ministers en een lobbyregister dat ontmoetingen openbaar maakt aangenomen.

DEELNAME COMMISSIES EN ANDERE ANTI-CORRUPTIE INITIATIEVEN

- TI-NL heeft een bijdrage geleverd aan de consultatie van de Europese Commissie voor haar Rule of Law report.

- TI-NL directeur Lousewies van der Laan maakte deel uit van de Nederlandse delegatie bij de UNCAC Conference of States parties in december 2021 op uitnodiging van het Ministerie van Justitie.
- Ronde Tafel Tweede Kamer, commissie BZK over EU-klokkenluidersrichtlijn in september 2021
- TI-NL heeft diverse malen contact gehad met Tweede Kamerleden Joost Sneller, Renske Leijten, Pieter Omtzigt en input gegeven voor Kamervragen en moties. Ook is er veelvuldig gewerkt met medewerkers van Kamerleden, zoals bij de motie van Volt over een verplichte afkoelperiode voor ministers die gaan lobbyen.
- TI-NL heeft deelgenomen aan bijeenkomsten van NL-EITI
- TI-NL heeft deelgenomen aan de Gebruikersraad van het UBO-register

ZINVOL LIDMAATSCHAP EN STERKE ONAFHANKELIJKE ORGANISATIE

Om succesvol te zijn in de strijd tegen corruptie hebben wij steun nodig van anderen. Steun stelt ons in staat om voldoende kennis en kunde in eigen gelederen te hebben om i) op een aantal terreinen, waarop geen andere Nederlandse CSO's actief zijn, impact te hebben, ii) in te spelen op actualiteiten, iii) de groei van het aantal onderwerpen dat TI-NL wil bestrijken te kunnen bolwerken en iv) onze stem blijvend te kunnen laten horen in het publieke debat.

TI-NL heeft betrokken (business) leden met expertise op het gebied van corruptiebestrijding en het bevorderen van integriteit. Door het mobiliseren en delen van kennis en ervaring van leden (bestuurskundigen, juristen, accountants en andere experts) beoogt TI-NL corruptie zichtbaar te maken en daardoor beleidsmakers, ondernemingen en burgers te stimuleren zich voor effectieve corruptiebestrijding in te zetten.

Door de samenwerking met en het bijeenbrengen van verschillende stakeholders kunnen oplossingen gevonden worden voor complexe vraagstukken. Juist als overheid, bedrijfsleven, wetenschap en politiek samenwerken met maatschappelijke organisaties zoals TI-NL kunnen we samen de gedroomde samenleving zonder corruptie dichterbij brengen.

INDIVIDUELE LEDEN

TI-NL hecht veel waarde aan haar individuele leden. Zij dragen bij aan onze missie voor een transparanter Nederland en versterken de positie van TI-NL. Hierdoor kan de organisatie meer invloed uitoefenen op regelgeving en beleid. Met behulp van de bijdrage van leden kan TI-NL specialistische kennis aanboren en haar doelstellingen beter realiseren.

Leden hebben toegang tot informatie, onderzoeken en het netwerk van TI. Zij hebben ook toegang tot bijeenkomsten van TI-NL, al dan niet met andere organisaties gezamenlijk georganiseerd. Bovendien ontvangen leden twee keer per maand de nieuwsbrief *Integritijd* en kunnen ze minimaal eens per jaar een Algemene Ledenvergadering (ALV) bijwonen, die vaak door de bijdrage van een externe spreker of een presentatie van een TI-rapport een inhoudelijke component heeft.

TI-NL heeft in het voorjaar een digitale Algemene Ledenvergadering georganiseerd. Deze ALV vond plaats op 20 april 2021 waarbij de jaarstukken werden gepresenteerd en er afsluitend een Meet & Greet was met de directeur Lousewies van der Laan. Er waren 44 deelnemers.

TI-NL heeft 218 leden (versus 225 in 2020) waarvan 180 contributie hebben betaald resulterend in een bedrag van € 8.949 aan lidmaatschapsgelden. Dit gedaalde aantal komt doordat het bestuur besloten heeft leden die 3 jaar achtereen niet betaald hebben na verschillende herinneringen uit het ledenbestand te verwijderen (zie voor ontvangen contributiegelden de jaarrekening 2021 in de bijlage).

KENNIS & EXPERTISE

TI-NL werkt graag samen met leden die zich professioneel met vraagstukken van integriteit, transparantie, aansprakelijkheid en corruptie bezighouden. TI-NL kan dankzij adviezen van deze deskundige leden met gezag reageren op de actualiteit en anticiperen op nieuwe ontwikkelingen. Leden kunnen op basis van hun expertise gevraagd worden lid te worden van een commissie of werkgroep.

COMMISSIE BESCHERMING KLOKKENLUIDERS

Zo functioneert al meer dan tien jaar de commissie Bescherming Klokkenluiders. Deze groep monitort de Wet Huis voor Klokkenluiders, de activiteiten van het Huis voor Klokkenluiders (HvK) en andere ontwikkelingen op het gebied van klokkenluiden. In 2021 is de commissie enkele keren bij elkaar gekomen.

TI-NL is sinds 2006 erg actief op het gebied van klokkenluidersbescherming, iets dat van grote essentie is in een samenleving waar transparantie een kernwaarde zou moeten zijn. Beschermingsmaatregelen door middel van effectieve wetgeving betreffende klokkenluiden, interne meldregelingen binnen bedrijven, overheidsinstanties en organisaties, worden al lange tijd bepleit door TI-NL en de Commissie Bescherming Klokkenluiders. Er is veel samenwerking tussen TI-NL en partners die gelijke interesses en prioriteiten hebben, zoals FNV, werkgevers, de Expertgroep klokkenluiden, Huis voor de Klokkenluiders, ervaringsdeskundigen zoals de kinderen van Frits Veerman, en Tweede Kamerleden die veel aandacht en energie steken in klokkenluidersbescherming zoals Renske Leijten en Pieter Omtzigt.

Een belangrijk onderwerp voor de Commissie Bescherming Klokkenluiders in 2021 was de EU-klokkenluidersrichtlijn die eind afgelopen jaar moest worden geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving. Namens TI-NL heeft onze directeur met ondersteuning van de Commissie Klokkenluiderbescherming deelgenomen aan een rondetafelgesprek van de Tweede Kamer om advies te geven over de implementatie van deze EU-richtlijn. Tijdens dit rondetafelgesprek heeft TI-NL samen met andere organisaties benadrukt dat de richtlijn goed moet worden omgezet naar Nederlandse wetgeving. Door dit soort gesprekken te voeren met verschillende stakeholders kan TI-NL haar stem laten horen over onderwerpen die van groot belang zijn voor ons.

WERKGROEP TRANSPARANTE GELDESTROMEN

In 2021 heeft de TI-NL werkgroep Transparante Geldstromen haar pleidooi voor een openbaar UBO-register voortgezet. In de Nederlandse context focuste TI-NL haar pijlen vooral op het openbaar en gratis toegankelijk maken van het UBO-register. We concludeerden namelijk over het Nederlandse register dat het verplicht betalen het register minder toegankelijk maakt, waardoor het oorspronkelijke doel van het register – het tegengaan van o.a. witwassen en corruptie – niet wordt gediend. We namen deel aan de UBO-gebruikersraad vanuit het Ministerie van Financiën. In de internationale context bepleitte TI-NL ook een openbaar UBO-register. Zo ondertekenden we onder andere een [oproep aan UNGASS](#) 2021 om UBO-registers een wereldwijde norm te maken en deden we [aanbevelingen aan de FATF](#) om de UBO-transparantie te vergroten. In november kwam de FATF, mede dankzij Transparency International, met een wereldwijd advies voor een sterk UBO-register in de plenaire vergadering.

COMMISSIE BUSINESS INTEGRITY

TI-NL heeft sinds haar oprichting in 1999 ruime ervaring in de samenwerking met bedrijven om integriteit in de private sector te bevorderen. TI-NL verbindt zich ertoe bij te dragen aan het bij elkaar brengen van en samenwerken met personen, overheden, bedrijven en (internationale) organisaties binnen het veld van corruptiebestrijding. Daarnaast wil TI-NL voorlopers een podium bieden om anderen te overtuigen van het belang van eerlijk en transparant zakendoen. Dit doet TI-NL onder andere door samen te werken met de leden van het Business Integrity Forum (BIF), een forum dat is opgericht door TI-NL voor bedrijven die het gedachtegoed van TI-NL delen.

TI-NL streeft ook naar verhoging van het niveau van zakelijk ethisch gedrag en praktijken. Daarbij zijn de bedrijven verenigd in het Business Integrity Forum van TI-NL een belangrijke samenwerkingspartner en verstrekken die BIF-leden financiële middelen voor de algemene ondersteuning van het werk van TI-NL en specifieke projecten en publicaties. De BIF-commissie stelt zich ten doel extra leden te werven en mocht in 2021 de Rabobank, Triodos Bank, Public Matters en Deltaris verwelkomen als nieuwe leden. Eind 2021 telt het BIF in totaal 20 leden.

Ook in het afgelopen jaar heeft het BIF zich sterk gemaakt tegen corruptie in de private sector. Dit werd gedaan door interactieve samenwerking met de BIF-leden en door een forum te faciliteren waar bedrijven van TI-NL, maar zeker ook van elkaar kunnen leren. Verschillende manieren die het BIF gebruikt om het niveau van integer zakelijk gedrag binnen het bedrijfsleven te bevorderen zijn:

- BIF-bijeenkomsten

Op 22 april en 16 september 2021 zijn de BIF-leden samengekomen om bepaalde onderwerpen te bespreken onder elkaar en met externe experts. Op deze manier konden BIF-leden kennis opdoen over de desbetreffende onderwerpen en ervaringen, dilemma's en vraagstukken met elkaar delen om zo ook van elkaar te leren. De onderwerpen die aan bod zijn gekomen zijn *"Integriteitsrisico's van thuiswerken tijdens de coronapandemie"* in april, en *"Why human rights and sustainability will define the future of your company"* in september. Op 16 december stond een derde bijeenkomst op de agenda. Deze zou voor het eerst in een fysieke setting uitgevoerd worden bij het hoofdkantoor van Rabobank in Utrecht met als onderwerp "Risk Model Management". In verband met de maatregelen omtrent Covid-19 is besloten om deze bijeenkomst te verplaatsen naar 9 februari 2022.

- Workshops en trainingen

In 2021 hebben de BIF-commissieleden en de Directeur meerdere trainingen en workshops gegeven bij bedrijven op het gebied van integriteit en transparantie. Zo heeft de BIF-commissie in november een workshop gegeven bij een van onze leden waar werknemers van verschillende managementlevels aan deelnamen om casussen en integriteitsdilemma's te bespreken.

- Financiering

BIF-leden kunnen ook op een minder actieve manier bijdragen aan het bevorderen van integriteit en transparantie in Nederland. Jaarlijkse financiële bijdragen steunen het werk van TI-NL en kunnen ook dienen als ondersteuning van specifieke projecten of publicaties.

Het BIF is gericht op onderwerpen die onze businessleden raken en waar zij een rol kunnen spelen in het behalen van onze doelstellingen. Tenminste tweemaal per jaar wordt een BIF-bijeenkomst georganiseerd waarvan het thema aansluit bij relevante ontwikkelingen, afgestemd met de BIF-leden. De leden hebben verder de mogelijkheid deel te nemen aan activiteiten en conferenties die TI-NL organiseert, al dan niet in samenwerking met andere organisaties of instellingen. De leden krijgen toegang tot TI-documentatie over corruptierisico's in het bedrijfsleven en tot het internationale netwerk van TI.

Om lid te kunnen worden van het BIF dienen bedrijven de *Code of Conduct* van TI-NL te onderschrijven en een *due diligence* procedure te doorlopen. Afhankelijk van de omvang van de organisatie bedraagt de jaarlijkse bijdrage voor nieuwe leden tussen €2.500 en €5.000,-. Ook kunnen leden een *in-kind* bijdrage aan TI-NL doen, bijvoorbeeld door het hosten van een evenement.

WERKGROEP FONDSENWERVING

De commissie Fondsenwerving kwam in 2021 meerdere malen bij elkaar om de fondsenwervingsstrategie te bespreken, potentiële donoren te benaderen en projectvoorstellen in te dienen. Het doel van de commissie is om de (diversiteit aan) fondsen te vergroten. De commissie Fondsenwerving heeft de volgende taken: het delen van informatie en advies aan bestuur en directie over relevante donorontwikkelingen, het meedenken over en meewerken aan een plan van aanpak voor specifieke donoren, het waar gepast meeschrijven aan specifieke subsidieaanvragen, en eventuele representatie van TI-NL naar (mogelijke) donoren.

In 2021 is TI-NL door de Adessium Foundation benaderd om de voortzetting van financiële ondersteuning te bespreken. Adessium geeft TI-NL structurele subsidie voor de periode 1 april 2019 – 31 maart 2022. In de tweede helft van 2021 heeft TI-NL een uitgebreid voorstel ingediend voor vervolgsubsidie tot april 2025. Deze financieringsaanvraag werd goedgekeurd. Met deze ongeoordeelde financiering heeft TI-NL voor de komende jaren een mooie stabiele basis.

Ook zijn er in 2021 gesprekken gestart met het Gieskes-Strijbis Fonds. TI-NL werd door hen benaderd en er zijn verschillende opties besproken waarop het Fonds met TI-NL zou kunnen samenwerken. Het opzetten van een Transparency Academy waarbij TI-NL trainingsprogramma's gaat ontwikkelen en aanbieden op het terrein van integriteit

en transparantie zal in samenwerking met het team van Gieskes-Strijbis verder worden uitgewerkt tot een voorstel voor een driejarig project. Het streven is om dit voorstel medio 2022 bij het bestuur van Gieskes-Strijbis in te dienen.

RAAD VAN ADVIES

Op 18 december 2019 heeft het bestuur van TI-NL een Raad van Advies aangesteld. Leden voor de Raad van Advies zijn op voordracht van het bestuur benoemd voor een termijn van maximaal drie jaar. Leden van de Raad van Advies zijn maximaal één keer herbenoembaar. De Raad van Advies bestaat uit ten minste drie personen. Zij verbinden zich onbezoldigd aan TI-NL en hebben sinds kort ook een statutair vastgelegde rol. In 2021 moesten wij helaas afscheid nemen van ons lid Tom de Bruijn omdat hij minister werd van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Het ministerschap is niet verenigbaar met het plaatsnemen in onze Raad van Advies. De voorzitter van de Raad van Advies, Jeroen Dijsselbloem heeft in 2021 afscheid genomen in verband met zijn drukke werk als voorzitter van de Onderzoeksraad voor Veiligheid. Wel hebben beide heren begin 2021 nog een mooie bijdrage geleverd aan de ronde tafel bijeenkomsten over lokale respectievelijk politieke integriteit.

Per eind 2021 bestaat de Raad van Advies uit:

- Geert Corstens
- Jacqueline Tammenons Bakker
- Joanne Kellermann
- Leo Huberts
- Marcel Pheijffer

COMMISSIE YOUNG TI

De commissie Young TI, het jongerenplatform tegen corruptie, geeft met coördinatie van TI-NL invulling aan de activiteiten voor jongeren en bouwt het Young TI-netwerk verder uit. Young TI bestaat nu uit 3 commissieleden, waarvan één de commissie voorziet.

Young TI biedt informatie over de thema's van Transparency International, bijeenkomsten over corruptie-gerelateerde onderwerpen en een netwerk voor geïnteresseerden. Ook is Young TI beschikbaar voor presentaties voor verschillende partijen. Verder heeft Young TI de ambitie om in de toekomst samen te werken met diverse universiteiten, studentenverenigingen en soortgelijke organisaties.



Vanaf 2020 reikt Young TI jaarlijks de Young TI Spotlight Award uit. Deze award is bedoeld voor individuen die zich uitzonderlijk hebben ingezet voor transparantie en integriteit. Eind 2021 is de award uitgereikt aan Laurens Dassen, de fractievoorzitter van Volt, omdat deze partij met verschillende initiatieven laat zien de rechtsstaat centraal te stellen.

ORGANISATIE & BESTUUR

Op organisatorisch vlak lag in 2020 de prioriteit bij de bestendiging en diversificatie van de financiering van TI-NL om een financieel gezonde organisatie te worden en blijven en om uitbreiding in slagkracht mogelijk te maken. Naast een verlenging van de institutionele financiering vanuit Adessium hebben we ons ook gefocust op het laten groeien van het Business Integrity Forum. We hebben geïnvesteerd in het vinden van nieuwe leden en met regelmaat bijeenkomsten georganiseerd. Tot slot moest veel tijd worden besteed om de risico's in verband met corona voor medewerkers, bestuursleden en andere betrokkenen bij TI-NL te beperken en de gevolgen te mitigeren.

Onderstaande afbeelding geeft de organisatiestructuur van Transparency International Nederland per 31 december 2021 weer:

Raad van Advies • Geert Corstens • Jacqueline Tammenons Bakker • Joanne Kellermann • Leo Huberts • Marcel Pheijffer				
Algemene Leden Vergadering • Individuele leden TI-NL • Kascommissie: Florian Heidecke en Alphons Ranner (tot 21-09-2021)		Transparency International • Wereldwijd met secretariaat in Berlijn (TI-S)		
Bestuur • Paul Vlaanderen, voorzitter • Frits Kuiper, penningmeester • Jeroen Brabers, secretaris • Peter van Veen • Tessa Kits • Birgitte van Haaren • Ilja van Haaren • Maarten Groothuizen				
Kantoor • Lousewies van der Laan, Directeur • Lotte Rooijendijk, Project Lead • Bart Vollebergh, Project Officer • Nienke Vermeulen, Interim Project Lead • Stagiaires				
Commissie Bescherming Klokkenluiders • Jeroen Brabers, voorzitter • Evita Slijper-Sips • Marjo van den Broek • Maartje Govaerts • Jenneke Blanken • Lotte Rooijendijk	Commissie Business Integrity Forum • Ilja van Haaren, voorzitter • Jeroen Brabers • Lousewies van der Laan	Commissie Netwerk Integriteit • Harm Meijer, voorzitter • Paul Vlaanderen • Jeroen Brabers • Abiola Makinwa • Alain Hoekstra • Liesbeth Feikema • Caroline Schoone • Randy Besseling	Commissie Fondsenwerving • Ilja van Haaren, voorzitter • Paul Vlaanderen • Lousewies van der Laan • Lotte Rooijendijk	Commissie Young TI • Lotte van Teunenbroek • Bas Bremer • Thom Vos

BESTUURSLEDEN

Leden van het bestuur van TI-NL kunnen voor maximaal drie termijnen van drie jaar worden gekozen – met dien verstande dat tussen de tweede termijn en herverkiezing voor de derde termijn een jaar in acht genomen dient te worden. Door de ALV kan in bijzondere gevallen worden afgeweken van de verkiezingstermijnen.

LEDEN VAN BESTUUR – ROOSTER VAN AFTREDEN

Naam	Benoemd	Einde lopende termijn	Afgetreden
Paul Vlaanderen	21-09-2017	21-09-2023 (2 ^e termijn)	01-04-2022
Ilja van Haaren	20-04-2021	20-04-2024 (1 ^e termijn)	
Frits Kuiper	20-04-2021	20-04-2024 (1 ^e termijn)	
Peter van Veen	05-04-2018	05-04-2024 (2 ^e termijn)	
Tessa Kits	31-10-2019	31-10-2022 (1 ^e termijn)	
Jeroen Brabers	31-10-2019	31-10-2022 (1 ^e termijn)	
Maarten Groothuizen	20-04-2021	20-04-2024 (1 ^e termijn)	
Birgitte van Haaren	30-06-2020	30-06-2023 (1 ^e termijn)	

PORTEFEUILLES

Het bestuur werkt met portefeuilles: een takenpakket dat een bestuurder is toevertrouwd. De verdeling van de portefeuilles in 2021 was als volgt:



Paul Vlaanderen (voorzitter)
Algemene Zaken



Jeroen Brabers (secretaris)
Secretariële Zaken, Klokkenluidersbescherming,
& Netwerk Integriteit



Tessa Kits (penningmeester t/m 31-10-2021)
Financiële Zaken



Frits Kuiper (penningmeester vanaf 1-11-2021)
Financiële Zaken



Peter van Veen
Internationale Zaken



Ilja van Haaren
Fondsenwerving & BIF



Birgitte van Haaren
Transparantie & technologie



Maarten Groothuizen
Transparante geldstromen

SAMENSTELLING KANTOOR

Het Kantoor bestond in 2021 uit:



Lousewies van der Laan
Algemeen Directeur

Lousewies is sinds oktober 2020 algemeen directeur van TI-NL en geeft leiding aan de organisatie. Ze houdt zich bezig met het vergroten van de impact en zichtbaarheid van het werk van TI-NL. Verder bouwt ze het netwerk uit en onderhoudt ze contacten met relevante stakeholders.



Lotte Rooijendijk
Project Lead

Lotte is sinds januari 2016 werkzaam bij TI-NL en heeft in 2021 leiding gegeven aan de ontwikkeling en implementatie van projecten op het gebied van anti-corruptie, klokkenluidersbescherming, integriteit en goed bestuur. Verder ondersteunt ze het bestuur bij de uitvoering van de strategie en besluitvorming.



Kirsten van Loo
Project Officer

Kirsten was van augustus 2019 t/m februari 2021 werkzaam bij TI-NL en heeft in het eerste kwartaal van 2021 uitvoering gegeven aan verschillende projecten op het gebied van integriteit en bestuurs- en procesondersteuning geboden.



Nienke Vermeulen
Interim Project Lead (vanaf 28/10/2021)

Nienke heeft in 2021 de Project Lead voor een deel van haar werkzaamheden vervangen. Bij TI-NL heeft zij projectvoorstellen en rapportages aan fondsen geschreven, het projectmanagement gedaan en bestuurs- en procesondersteuning geboden.



Bart Vollebergh
Project Officer

Bart is sinds juli 2021 werkzaam bij TI-NL en heeft in 2021 uitvoering gegeven aan meerdere projecten op het gebied van politieke integriteit. Ook heeft hij bestuurs- en procesondersteuning geboden.



Jens Blom
Project Officer

Jens was van maart t/m augustus 2021 werkzaam bij TI-NL en heeft uitvoering gegeven aan meerdere projecten op het gebied van politieke integriteit. Ook heeft hij bestuurs- en procesondersteuning geboden.



Stagiairs



Vrijwilligers

STAGIAIRS

In 2021 hebben meerdere stagiairs zich ingezet voor TI-NL:

- Klokkenluidersbescherming: Maud van Leeuwen
- BIF: Ielaaf Yousif & Bas Bremer
- Communicatie: Leonie Andriessen, Lotte van Teunenbroek en Yorn Gieling
- Netwerk Integriteit: Noor de Kort
- Transparante Geldstromen: Sabine van den Berg
- Politiek: Bart Vollebergh, Max Verdegaal & Wytze Pathuis

TI-NL is haar stagiairs erg dankbaar voor hun inzet en bijdrage aan de doelen van Transparency International Nederland in 2021. Hun enthousiasme en inspanning hebben TI-NL ook dit jaar weer verder gebracht. Zo is er hard gewerkt aan het rapport [“Integrity close to citizens”](#) en het verkennend onderzoek [“Educatie in ethiek en integriteit in het hoger onderwijs”](#). Ook zijn er vele stukken geschreven op de website en een aantal mooie online bijeenkomsten georganiseerd.

FINANCIËN

De jaarrekening van 2021 heeft een positief resultaat ad €14.054. Dit is €2.820 meer dan het exploitatieresultaat in 2020 ad €11.233. Het vermogen is t.o.v. 2020 met €11.232 gestegen naar €121.592 in 2021.

De BIF-inkomsten (€ 64.645) zijn met €13.645 gestegen t.o.v. 2020 door de werving van vier nieuwe leden in 2021. Er zijn in totaal 20 leden in 2021 waarbij contributies variëren van € 1.000 tot € 5.000. Twee leden

betalen 'in kind'. Hiermee heeft TI-NL de BIF-target (t.w.v. €55.000) zoals afgesproken met Adessium ruim behaald. In 2021 waren er 10 projecten waarvan 5 nieuwe projecten en 5 projecten die al eerder zijn gestart. De projectinkomsten zijn € 17.674 hoger dan in 2020. De stijging heeft TI-NL te danken aan een toename van succesvolle projectaanvragen.

Nadere informatie omtrent de financiën is te vinden in de jaarrekening van 2021 in de bijlage.

SAMENSTELLING KASCOMMISSIE

Naam	Benoemd	Einde lopende termijn
Erika Marseille	28-01-2015	20-04-2021
Alphons Ranner	21-09-2017	21-09-2021
Florian Heidecke	20-04-2021	09-05-2022

De Kascommissie inspecteert de jaarrekening van TI-NL en verschaft adviezen. De Kascommissie bestond in 2021 uit drie leden van TI-NL: Erika Marseille (tot 20 april 2021), Alphons Ranner (tot 21 september 2021) en Florian Heidecke (vanaf 20 april 2021).

MONITORING & EVALUATIE

De *governance*-structuur van TI-NL geeft veelvuldig gelegenheid voor monitoring. Tijdens vergaderingen, ALV's, bijeenkomsten en rapportage-momenten doet TI-NL verslag van de ondernomen en geplande activiteiten en resultaten. Deze rapportagemomenten zorgen ook voor mogelijkheden tot evaluatie. Het bestuur en de algemeen directeur evalueren in beginsel alle activiteiten en resultaten, om te leren wat goed gaat en wat verbetering behoeft. Nadat eind 2020 nieuwe Governance Regels zijn opgesteld, is in 2021 het Huishoudelijk Reglement herzien en is gewerkt aan een voorstel tot wijziging van de statuten. Die statutenwijziging vond plaats op 7 maart 2022. Al deze wijzigingen vonden plaats om te voldoen aan wetswijzigingen, een wijzigingen van het recht en best practices.

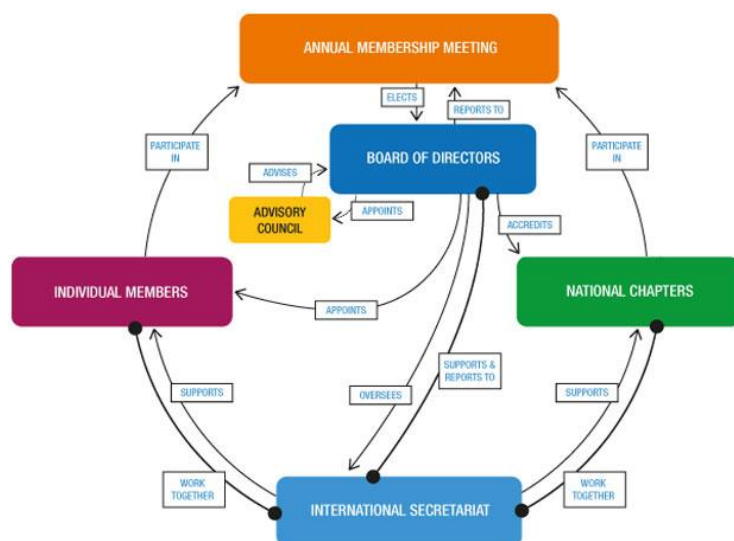
Binnen de mondiale organisatie voert TI-S eens in de drie jaar een accreditatieprocedure uit op grond waarvan TI-NL moet aantonen te voldoen aan de eisen om de naam *Transparency International* te mogen gebruiken. De accreditatieprocedure bestaat uit een groot aantal vragen en uitgebreide verslaggeving. Een accreditatiecommissie binnen TI-S geeft vervolgens het bestuur van TI-S een aanbeveling over de accreditatie. In 2018 is TI-NL voor het laatst geaccrediteerd en in 2022 worden we opnieuw uitgenodigd voor een accreditatieprocedure.

Verder is er nog specifieke controle door fondsen (Adessium) en andere verstrekkers van projectgelden (bijvoorbeeld Stichting Democratie & Media en Goeie Grutten). Ook hiervoor dient TI-NL aan specifieke rapportageverplichtingen te voldoen. Dat gebeurde ook in 2021 naar tevredenheid.

TI INTERNATIONAAL

De samenwerking met het internationale secretariaat verloopt goed. Grote wereldwijde rapporten zoals de Corruption Perceptions Index en de Global Corruption Barometer zijn ook van belang voor TI-NL. Er is veel expertise op het secretariaat - bijvoorbeeld op het gebied van UBO-transparantie - en er is dan ook goede samenwerking op verschillende dossiers. Chapters in landen waar vrijheid onder druk staat leunen vaak sterk op het secretariaat en de hulplijn voor melders van corruptie geeft praktische steun aan dappere activisten. Daarom is een goed functionerend secretariaat voor ons van groot belang.

ANNUAL MEMBERSHIP MEETING 2021



Transparency International is een beweging die uit verschillende elementen bestaat: een wereldwijd netwerk van *chapters*, zoals TI Nederland, het internationale secretariaat, een Board of Directors, individuele leden, een adviesraad en andere vrijwilligers. De beweging wordt bestuurd door het Transparency International Charter, het secretariaat.

Het uiteindelijke besluitvormende orgaan van TI is de jaarlijkse lidmaatschapsvergadering, waarin

geaccrediteerde *chapters* en individuele leden samenkomen om kwesties te bespreken, resoluties aan te nemen en de Board of Directors, het centrale bestuursorgaan, te kiezen.

Peter van Veen (bestuurslid TI-NL) vertegenwoordigde TI-NL tijdens de Annual Membership Meeting (AMM) op 6 en 7 november 2021. De jaarlijkse bijeenkomst van alle afdelingen van transparantie International wereldwijd moest in verband met COVID helaas ook dit jaar weer online plaatsvinden.

De AMM houdt zich vooral bezig met administratieve en bestuurlijke zaken, zoals de begroting en lidmaatschap en toezicht op de implementatie van de 10-jarenstrategie die vorig jaar is vastgesteld. Daarnaast zijn er twee inhoudelijke resoluties aangenomen: een over corruptie en mensenrechten en een over het afleggen van verantwoording rondom COVID-19: *“holding power to account after COVID-19 - restoring rule of law”*.

Uit het rapport van de nieuwe CEO, Daniël Eriksson, over de werkzaamheden van het secretariaat ten behoeve van de beweging komen zowel lichtpunten als risico's naar voren. Enerzijds is er veel succes geboekt op onderwerpen zoals *dirty money* en toezicht op COVID-19 aanbestedingen, anderzijds is het steeds moeilijker om zogenaamde core-funding te krijgen.

Desalniettemin blijft het secretariaat nationale chapters steunen, vooral in landen waar fondsenwerving zelf niet lukt. Een ander risico is de zogenaamde *“shrinking civil society space”*. Veel NGOs en activisten worden bedreigd, zoals ook verschillende van onze afdelingen in Brazilië, Cambodja, El Salvador, Georgië, Guatemala, Honduras en Turkije.

Er zijn dit jaar twee nationale chapters gediskwalificeerd: TI-China vanwege gebrek aan onafhankelijkheid en TI-Japan wegens gebrek aan activiteit. Er is nog steeds de ambitie om een Amerikaans chapter te openen en de hoop is dat eind 2022 er een zogenaamde *“chapter in formation”* zal zijn.

De volgende AMM zal plaatsvinden van 25 tot 27 november 2022.

IV. VOORUITBLIK

Het is duidelijk dat de verschrikkelijke oorlog in Oekraïne een flinke stempel zal drukken op 2022. Los van de schrijnende humanitaire situatie en de vele vluchtelingen zullen de hoge gasprijzen ook gevolgen hebben voor de welvaartsverdeling in Nederland. Door de inflatie en wereldwijde tekorten aan grondstoffen zal het gevoel van veiligheid, vertrouwen en voorspoed bij veel mensen verdwijnen. Tegelijkertijd biedt de oorlog in Oekraïne ook een kans: hopelijk ontstaat de politieke wil om eindelijk verandering te brengen in het beschamende verdienmodel waarmee Nederland al jaren illegale geldstromen faciliteert.

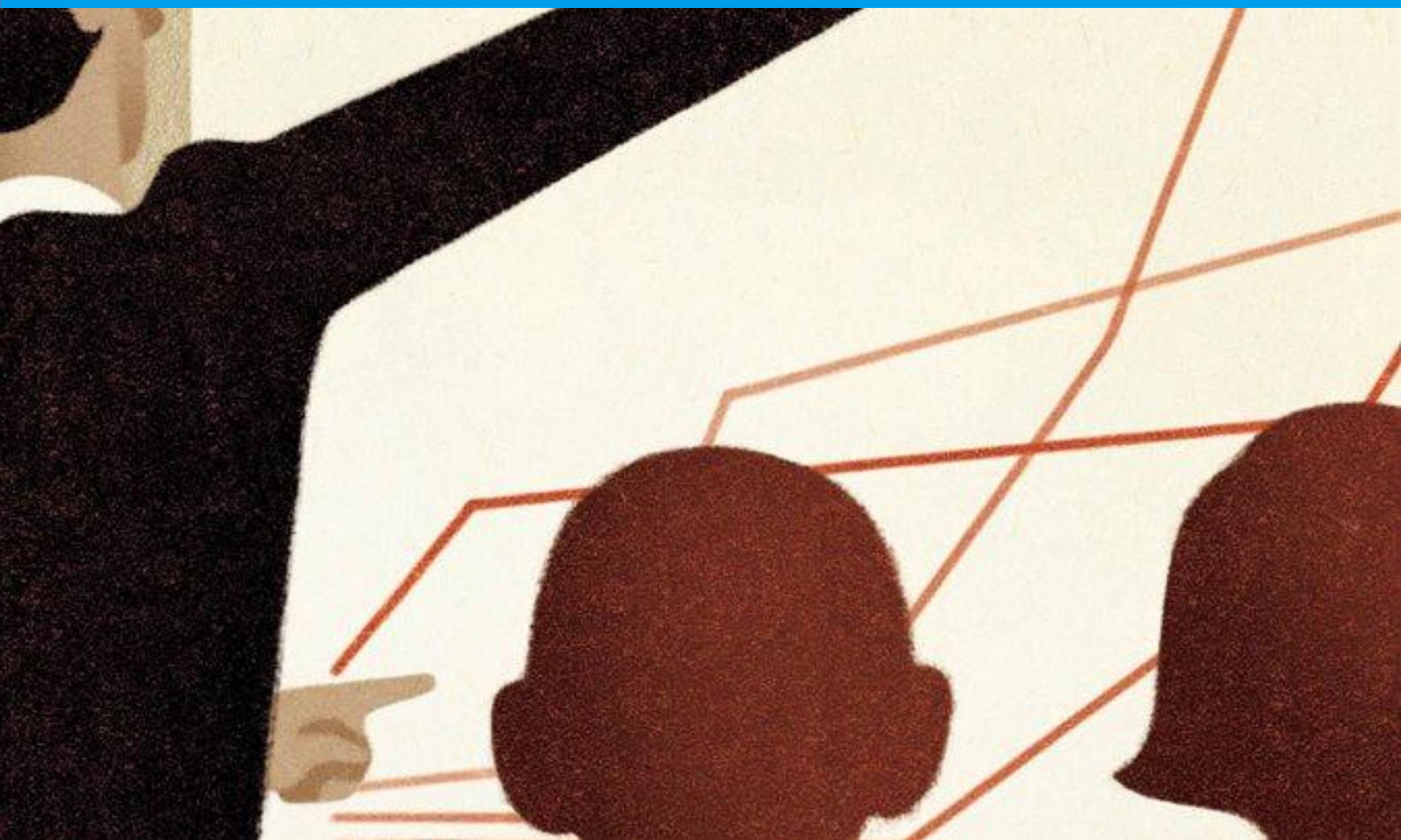
We hebben een meerderheid in de Tweede Kamer nodig om te zorgen dat er nu eindelijk werk wordt gemaakt van het beschermen van klokkenluiders. De eerste stap zal zijn om de Europese Klokkenluidersrichtlijn goed om te zetten naar Nederlands recht. Maar aan wetgeving alleen heb je niets als de cultuur en de handhaving niet functioneren. We zullen dan ook in 2022 input geven voor het verbeteren van het functioneren van het Huis voor Klokkenluiders alsmede de beeldvorming rondom klokkenluiders verbeteren. Ook op nadere thema's, zoals aanpak illegale geldstromen en politieke integriteit, zien we dat de nieuwe Tweede Kamer ons steeds beter weet te vinden. Ook ambtenaren en zelfs ministers vragen onze input op wetgeving en beleid. Het is onze ambitie dat dat nog veel vaker gaat gebeuren.

We zijn heel blij met de ledengroei van het afgelopen jaar en zien ook dat steeds meer bedrijven zich willen aansluiten. We willen de groei doorzetten om op die manier op een stevige financiële basis te kunnen werken aan onze doelstellingen. Het vergroten van onze zichtbaarheid en het zijn van een betrouwbare partner voor bedrijfsleven, overheid en politiek die constructief willen nadenken over het hebben van een handelingsperspectief hoort daarbij. Het is een belangrijk onderdeel van onze strategie om zichtbaar te zijn op onze thema's, dus we zullen ook in 2022 de actualiteit aangrijpen om onze oplossingen en visie aan beleidsmakers kenbaar te maken.

We werken samen met mensen en organisaties uit overheid, bedrijfsleven, wetenschap en politiek. Deze “multi-stakeholder community” breidt zich steeds meer uit. We willen ook in de komende jaren meer partners en donoren aan ons binden. We zien dat de vraag waar trainingen en onze expertise toeneemt en we willen daar steeds professioneler op kunnen reageren. De hoop is al in 2022 een project daarvoor te starten. Onze vereniging groeit en veel mensen die zich aansluiten willen ook echt een actieve bijdrage leveren, meestal vanuit hun expertise. De uitbreiding van commissies met externe experts, zoals bij de werkgroep Transparante Geldstromen en de commissie Business Integrity zijn hier mooie voorbeelden van. Het is onze ambitie om in 2022 een nieuwe Commissie op te richten gericht op rechtsstaat, politieke integriteit en Sustainable Development Goal 16.

Uiteraard hebben we ook oog voor de risico's. Inflatie, groeiende inkomensongelijkheid en een recessie kunnen ook betekenen dat bedrijven, donoren en huishoudens keuzes moeten maken over wat ze wel en niet willen financieren. Het kan best zijn dat het lidmaatschap van een onze vereniging daarbij wordt gezien als een luxe post die geschrapt kan worden. Ook daarom willen we samen met andere NGOS werk maken van het ontvangen van overheidssteun, uiteraard op gepaste afstand zodat onze onafhankelijkheid op geen enkele wijze in het geding zou kunnen komen.

V. BIJLAGE: JAARREKENING 2021



JAARREKENING 2021

TRANSPARENCY INTERNATIONAL NEDERLAND
GOEDGEKEURD DOOR DE ALV OP 9 MEI 2022

Transparency International Nederland (TI-NL) is de Nederlandse afdeling van de wereldwijde anti-corruptie organisatie Transparency International.

Het is onze **missie** een einde te maken aan corruptie, onder andere door middel van het bevorderen van transparantie, integriteit en verantwoording op alle niveaus en binnen alle sectoren van de maatschappij.

Onze **visie** is een wereld waarin de overheid, het bedrijfsleven, de maatschappij en het dagelijks leven van mensen vrij zijn van corruptie.

Onze **kernwaarden** zijn transparantie, integriteit, democratie, solidariteit, moed, rechtvaardigheid en verantwoordelijkheid.

INHOUD

JAARREKENING 2021	2
BALANS	3
RESULTATENREKENING	5
TOELICHTING BALANS	6
TOELICHTING RESULTATENREKENING	8

JAARREKENING 2021

BALANS

	31 dec 2021		31 dec 2020
ACTIVA			
Materiële vaste activa			
Inventaris	<u>0</u>		<u>315</u>
	0		315
Vorderingen en overlopende activa			
Debiteuren	4.000		15.500
Vordering ter zake van pensioenen	3.926		0
Overlopende activa	<u>30.256</u>		<u>24.500</u>
	38.182		40.000
Liquide middelen			
Rekening courant bank	63.515		107.178
Spaarrekening	100.000		55.545
Paypal	<u>250</u>		<u>250</u>
	163.765		162.973
	<u>201.947</u>		<u>203.288</u>

BALANS

	31 dec 2021		31 dec 2020
PASSIVA			
Vermogen			
Vermogen	121.593		110.361
Opbrengst	<u>14.054</u>		<u>11.234</u>
	135.647		121.595
Kortlopende schulden			
Schulden aan Crediteuren	4.040		10.524
Belastingen en premies sociale verzekeringen te betalen	210		5.503
Schulden ter zake van pensioenen	0		837
Overlopende passiva	<u>62.050</u>		<u>64.829</u>
	66.300		81.693
	<u>201.947</u>		<u>203.288</u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	2021		2020
Baten	235.902		210.293
Baten	235.902		210.293
Personeelskosten	178.639		157.363
Afschrijvingen	315		331
Huisvesting	14.441		14.185
Kantoorkosten	2.177		1.467
Verenigingskosten	2.671		1.513
Algemene kosten	11.768		11.430
Projectkosten niet personeel gerelateerd	11.518		12.483
Totaal Lasten	221.529		198.772
Saldo voor financiële baten en lasten	14.373		11.521
Financiële baten & lasten	-319		-287
Saldo van baten en lasten	14.054		11.234

TOELICHTING OP DE BALANS

Materiële vaste activa

Een overzicht van de materiele vaste activa is onderstaand opgenomen:

Inventaris

Aanschaffingen	1.655	
Cum. afschrijving	-1.340	
Boekwaarde begin	<u>315</u>	
(Des)investeringen	0	
Afschrijvingen	-315	
Mutaties	<u>-315</u>	
Boekwaarde einde	<u><u>0</u></u>	

31 dec 2021

31 dec 2020

Vorderingen en overlopende activa

Debiteuren

Debiteuren	<u>4.000</u>	<u>15.500</u>
	4.000	15.500

Vordering ter zake van pensioenen

Pensioenen	<u>3.926</u>	<u>0</u>
	3.926	0

Overlopende activa

Nog te factureren omzet	5.083	3.000
Vooruitbetaalde bedragen	4.145	7.963
Nog te vorderen subsidies	<u>21.028</u>	<u>13.537</u>
	30.256	24.500

Liquide middelen

Rekening courant bank

Lopende rekening Rabobank	<u>63.515</u>	<u>107.178</u>
	63.515	107.178

Spaarrekening

Spaarrekening	<u>100.000</u>	<u>55.545</u>
	100.000	55.545

Paypall

Paypall	<u>250</u>	<u>250</u>
	250	250

TOELICHTING OP DE BALANS

Vermogen

	<u>31 dec 2021</u>	<u>31 dec 2020</u>
Vermogen		
Vermogen	121.593	110.361
Opbrengst	14.054	11.234
	<u>135.647</u>	<u>121.595</u>

Kortlopende schulden

	<u>31 dec 2021</u>	<u>31 dec 2020</u>
Schulden aan Crediteuren		
Crediteuren	4.040	10.524
	<u>4.040</u>	<u>10.524</u>

Belastingen en premies sociale verzekeringen te betalen

Te betalen omzetbelasting	210	0
Loonheffing	0	5.503
	<u>210</u>	<u>5.503</u>

Schulden ter zake van pensioenen

Pensioenen	0	837
	<u>0</u>	<u>837</u>

Overlopende passiva

Vooruitontvangen projectsubsidies	55.102	54.601
Reservering vakantiegeld	6.093	5.629
Te betalen administratie en accountantskosten	0	1.770
Te betalen overige kosten	855	2.829
	<u>62.050</u>	<u>64.829</u>

TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Baten		
Ontvangen contributies individuele leden	8.949	9.848
Donaties en giften individuele leden	6.523	1.186
Ontvangen contributies Young TI-leden	15	660
Ontvangen contributies BIF-leden	64.645	51.000
Institutionele donaties en giften	55.000	70.000
Projectinkomsten	94.470	76.796
Sprekersvergoeding	6.300	500
Overige inkomsten	0	303
	<u>235.902</u>	<u>210.293</u>

Individuele leden:

TI-NL heeft 218 leden (versus 225 in 2020) waarvan 180 contributie hebben betaald resulterend in een bedrag van € 8.949 aan lidmaatschapsgelden. Dit gedaalde aantal komt doordat het bestuur besloten heeft leden die 3 jaar achtereen niet betaald hebben na verschillende herinneringen uit het ledenbestand te verwijderen.

Young TI-leden:

In 2021 zijn er 86 Young TI-leden (versus 70 in 2020). Er heeft slechts één Young TI-lid (à €15) contributie betaald. Dit komt enerzijds door het feit dat de Young TI-leden pas laat in het jaar zijn gefactureerd (september) omdat het lidmaatschap in 2021 nog per schooljaar liep i.p.v. per kalenderjaar (vanaf 2022).

Business Integrity Forum (BIF)-leden:

Er zijn 20 leden in 2021 waarbij contributies variëren van € 1.000 tot € 5.000. Twee leden betalen 'in kind'. Door actieve werving zijn de ontvangen contributies van de BIF-leden (€ 64.645) gestegen met € 13.645 t.o.v. 2020. Hiermee heeft TI-NL de BIF-target zoals afgesproken met Adessium ruim behaald.

Institutionele giften en donaties:

Het bedrag van € 55.000 betreft de institutionele donatie van Adessium over 2021 (basisdonatie € 40.000 en voorwaardelijke donatie € 15.000). De laatste deelbetaling van het driejarige contract met Adessium is voorwaardelijk aan het behalen van de BIF-target van € 55.000 en bedraagt €20.000. Bij het behalen van de BIF-target zal deze betaling in het voorjaar van 2022 worden voldaan.

Projectinkomsten:

In 2021 waren er 10 projecten waarvan 5 nieuwe projecten en 5 projecten die al eerder zijn gestart. De projectinkomsten zijn € 17.674 hoger dan in 2020. De stijging heeft TI-NL te danken aan een toename van succesvolle projectaanvragen.

TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Lonen en salarissen		
Bruto lonen en salarissen	150.551	133.250
Reservering vakantiegeld	10.268	0
Sociale lasten	28.795	26.444
Pensioenen personeel	8.557	6.239
Overige personeelskosten	6.356	6.653
Ziekengeld ontvangen	-25.888	-15.223
	<u>178.639</u>	<u>157.363</u>
 Personeelskosten toegerekend aan projecten	 74.574	 66.548
Personeelskosten ten behoeve van de organisatie	104.065	90.815

De personeelskosten zijn t.o.v. 2020 met € 21.276 gestegen. Dat is met name te wijten aan het feit dat TI-NL in 2021 het gehele jaar een directeur in dienst had in tegenstelling tot 2020. Ook werkte TI-NL gedurende het jaar met een pool van minimaal vier stagiairs, een verdubbeling t.o.v. 2020.

Afschrijvingen materiële vaste activa

Afschrijvingen inventaris	<u>315</u>	<u>331</u>
	315	331

Huisvesting

Huur bedrijfshuisvesting	13.181	13.665
Schoonmaakkosten	1.260	520
	<u>14.441</u>	<u>14.185</u>

Kantoorkosten

Porti	154	32
Drukwerk	202	10
Kantoorbenodigdheden	193	108
Telefoonkosten (vast)	501	802
Contributies en abonnementen	961	365
Inventariskosten	23	40
Kosten onderhoud inventaris	5	0
Automatiseringskosten	0	42
Overige kantoorkosten	138	68
	<u>2.177</u>	<u>1.467</u>

De kosten voor huisvesting zijn t.o.v. 2020 iets gestegen door een toename in de schoonmaakkosten.

TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Verenigingskosten		
Promotiekosten	40	411
Reis- en verblijfkosten	670	232
Representatie	1.084	33
Vergaderkosten	47	0
Ledenadministratie	152	0
Bestuurskosten	456	698
Overige verkoopkosten	222	139
	<u>2.671</u>	<u>1.513</u>

De verenigingskosten zijn met € 1.158 gestegen t.o.v. 2020. Dit is met name te wijten aan een stijging in de representatiekosten.

Algemene kosten		
Administratiekosten	7.246	8.876
Verzekeringen	4.643	2.554
Overige algemene kosten	-121	0
	<u>11.768</u>	<u>11.430</u>

Projectkosten niet personeel gerelateerd		
Reiskosten projecten	97	-62
Representatiekosten projecten	28	186
Directe projectkosten	11.393	12.359
	<u>11.518</u>	<u>12.483</u>

Hoewel de projectinkomsten en projectkosten t.b.v. personeel in 2021 zijn gestegen t.o.v. 2020, zijn de niet-personeelskosten t.b.v. een project iets gedaald. Dit komt met name doordat er bij de nieuwe projecten een groter aandeel van de projectkosten personeelsgerelateerd is. Daarnaast worden de directe projectkosten vaak

Rentelasten en soortgelijke kosten		
Bankkosten en provisie	325	293
Rentelasten fiscus	-6	-6
	<u>319</u>	<u>287</u>

TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

2021

BIF-contributies

WKPA, Wallaart & Kusse Public Affairs	1.000
People Intouch BV	1.000
Yokogawa Europe B.V.	3.000
NBA	2.500
FMO	2.000
Siemens Nederland NV	2.500
Norton Rose Fulbright	2.000
SBM Offshore N.V.	5.000
ABN AMRO BANK	5.000
Schiphol Nederland BV	5.000
AB InBev	3.000
Brunel	10.562
Kneppelhout & Korthals Advocaten	2.500
Heineken	7.500
Randstad Holding NV	5.000
Rabobank	5.000
Deltares	1.250
Triodos Bank	833
Totaal	64.645

Institutionele donaties en giften

Adessium	55.000
Totaal	55.000

Projectinkomsten:

Whistleblower protection in the private sector	3.901
Bescherming klokkenluiders en bronnen	20.210
Integrity Watch	6.889
Stedelijke Integriteit	21.761
SDM Verkiezingsbelofte	13.692
TI-Kosovo & NL Ambassade Empowering WB	5.600
Nederlandse rol in Mozambikaans fraudeschandaal	1.580
Fight Against Money Laundering and financial crime	996
EU Klokkenluidersrichtlijn: Nederland aan zet	12.652
Public CBCR	1.800
Lifting the lid on lobbying	5.714
Projectinkomsten uit het verleden	-325
Totaal	94.470

Transparency International Nederland
Mauritskade 64
1092 AD
Amsterdam

communicatie@transparency.nl
www.transparency.nl

www.facebook.com/transparencynl

www.twitter.com/transparencynl

www.linkedin.com/company/transparency-international-nederland/



GoedOpOrde.nl BV
Ondernemingsweg 2C
2404 HN Alphen aan den Rijn
T: 085 – 273 0761
E: info@goedoporde.nl
W: www.goedoporde.nl
Bank: NL17RABO0146846109
KVK: 64231097
BTW: NL855576716B01

Transparency International Nederland
t.a.v. L.W.S.A.L.B. van der Laan
Mauritskade 64
1092 AD Amsterdam

Betreft: Composition statement

The financial statements of Vereniging Transparency International have been compiled by us using the information provided by you. The financial statements comprise the balance sheet as at 31 December 2021 and the profit and loss account for the year 2021 with the accompanying explanatory notes. These notes include a summary of the accounting policies which have been applied.

In a compilation engagement, you are responsible for ensuring that you provide us with all relevant information and that this information is correct. Therefore, we have conducted our work, in accordance with the applicable regulations, on the assumption that you have fulfilled your responsibility

This compilation engagement has been performed by us in accordance with Dutch law and the guidances and actions schemes of the NOAB quality system. This means that we have complied with the relevant requirements prescribed by the Nederlandse Orde van Administratie en Belastingdeskundigen or NOAB (Dutch Association of Accounting and Tax Advisers). You may therefore assume that we have conducted the engagement in a professional, competent and objective manner and with due care and integrity and that we will treat all information provided to us as confidential.

On the basis of the above we are required to prepare the financial statements in accordance to generally accepted standards for financial reporting. To this end we have applied our professional expertise in accounting and financial reporting.

Within this context the scope of our work primarily included the gathering, processing, classifying, comparing, interconnecting and summarizing of financial information for the sake of the financial statements. We did not conduct review or audit procedures which would enable us to express any assurance on the true and fair view of the financial statements.

We trust to have been of service to you.

With warm regards,
GoedOpOrde.nl B.V. on their behalf,

A handwritten signature in purple ink, appearing to be 'M.P.L. Kulk', with a horizontal line extending to the right.

M.P.L. Kulk MSc